

2001: ΕΤΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

ΑΠΟ ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ, ΜΟΝΙΜΟΣ ΚΑΤΟΙΚΟΣ

Με αφορμή την ανακήρυξη του 2001 ως έτους εθελοντισμού και με την ευκαιρία της οργάνωσης των φετινών προγραμμάτων εθελοντισμού στο χωριό μας, θα σας παρακαλούσαμε –εφόσον το θεωρείτε σημαντικό– να αναδημοσιεύσετε το παρακάτω άρθρο το οποίο δημοσιεύτηκε στην τρίμηνη έκδοση «Μικρή Άρκτος» της οργάνωσης «Αρκτούρος». Το άρθρο, με τίτλο «**Από εθελοντής επισκέπτης, μόνιμος κάτοικος**», πιστεύουμε ότι αντανakλά όλη τη φιλοσοφία του εθελοντισμού ενώ παράλληλα φανερώνει τη σημασία που μπορεί να έχει καμιά φορά για την ίδια τη ζωή μας, αλλά και για την ευρύτερη κοινωνία γενικότερα.

Το κείμενο αν και πρωτοδημοσιεύτηκε στην εφημερίδα της οργάνωσης για να καταδείξει την σημασία αλλά και την διάσταση που μπορεί να έχει η ιδέα του εθελοντισμού, σας το στέλνουμε γιατί πιστεύουμε ότι κυρίως αφορά εμάς που θεωρούμε σημαντικό να υποδεχόμαστε και να φιλοξενούμε αυτά τα παιδιά όσο καλύτερα μπορούμε και απαντά (το κείμενο) από μόνο του και με σαφήνεια στην ερώτηση που πολλές φορές ακούμε (ίσως δικαιολογημένα). «**Τι ήρθαν να κάνουν αυτοί εδώ;**»

Θα ήταν υπερβολή λοιπόν αν λέγαμε ότι αυτά τα παιδιά έρχονται να μπολιάσουν την σχεδόν ανύπαρκτη μικροκοινωνία μας με ζωή και πολλές φορές αποφασίζουν να την «ντύσουν» και να την ομορφύνουν με τα ίδια τους τα όνειρα;

Ευχαριστούμε
Το Δ.Σ. του Συλλόγου
Κάτω Σουδενών

ΣΗΜ.: Ακριβώς επειδή το θεωρούμε πολύ σημαντικό και δείχνει καινούριους δρόμους για την αναβίωση των χωριών μας, το δημοσιεύουμε πρωτοσέλιδο.

B.T.

Ποτέ δεν περίμενα ότι ένα πρόγραμμα εθελοντισμού στο Ζαγόρι θα άλλαζε τη ζωή μου τόσο ριζικά.

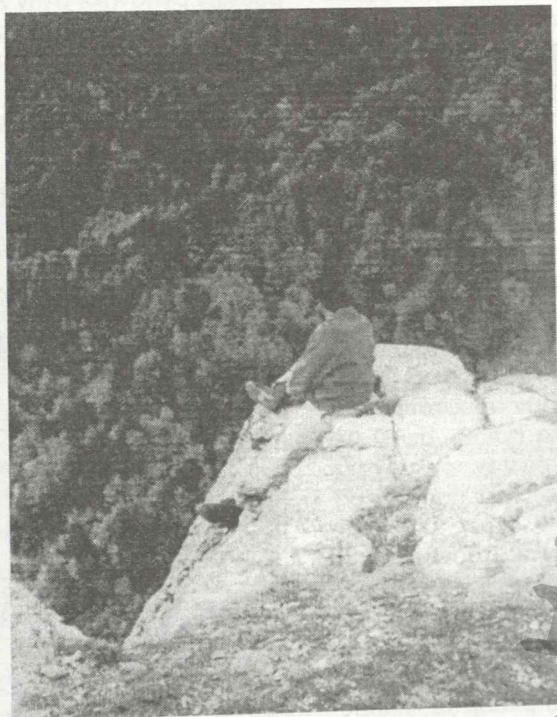
Όλα ξεκίνησαν όταν ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ αποφάσισε να κάνει ένα πρόγραμμα δασοπροστασίας στα Ζαγοροχώρια, του νομού Ιωαννίνων, τον Αύγουστο του 2000.

Όντας μέλος του ΕΟΣ Θεσσαλονίκης, τη μέρα που έφτασε η ανακοίνωση για το πρόγραμμα έτυχε να είμαι στα γραφεία του συλλόγου.

Πάντα ήθελα να συμμετάσχω, κυρίως από περιέργεια, σε ένα πρόγραμμα εθελοντισμού αλλά ποτέ δεν μου είχε δοθεί η ευκαιρία, για διάφορους λόγους.

Το αποφάσισα χωρίς πολλή σκέψη, και μετά από τις απαραίτητες συνεννοήσεις βρέθηκα στα Κάτω Πεδινά Ζαγορίου.

Κάθε πρωί χωριζόμαστε σε μικρές ομάδες και ξεκινούσαμε. Μέρα με τη μέρα μεγάλωνε και ο αριθμός των συμμε-

τεχόντων. Απ' όλη την Ελλάδα ερχόταν νέοι εθελοντές να στηρίξουν το πρόγραμμα. Μια μεγάλη παρέα που γνωρίστηκε στα βουνά, άγνωστοι μεταξύ τους στις όλο πιο απάνθρωπες πόλεις μας. Αυτό που μας ένωσε όλους ήταν η αγάπη για τη φύση.

Είχα αποφασίσει να μείνω μόνο για μια εβδομάδα –όπως και όλα τα παιδιά–

όμως στην πορεία η καλή παρέα και το δέσιμο της ομάδας μας έκανε να παραμείνουμε ένα μήνα. Κατά τη διάρκεια της παραμονής μας γίναμε ένα με τη φύση και με τους ντόπιους. Συμμετείχαμε στα διάφορα πανηγύρια στα κοντινά χωριά, κάναμε καινούργιους φίλους, οι ντόπιοι μας άνοιξαν τα σπίτια τους και μας καλοδέχονταν.

Για ένα μήνα η ζωή όλων μας άλλαξε και ομόρφυνε.

Αρχές του Σεπτεμβρίου, με τις πρώτες βροχές, το πρόγραμμα έφτασε στο τέλος του, αλλά εγώ ήδη ήμουν πεπεισμένος πως αυτός ο τρόπος ζωής, κοντά στη φύση και σε απλούς ανθρώπους με ανθρωπινούς ρυθμούς, μου ταιριάζει και ότι θα ήθελα να μείνω εδώ. Βέβαια δεν ήμουν καθόλου σίγουρος ότι αυτή η επιθυμία μου θα ήταν και εφικτή, όμως καμιά φορά η ζωή σου παίζει περίεργα παιχνίδια. Ευτυχώς για μένα αυτό το παιχνίδι ήταν για καλό, γιατί φαίνεται πως τις ίδιες σκέψεις έκανε και ο Βασίλης (που συμμετείχε στο ίδιο πρόγραμμα), και όταν μου πρότεινε να δουλέψουμε μαζί το καφενεδάκι του χωριού, δέχτηκα χωρίς πολλές σκέψεις.

Έτσι κι έγινε. Σήμερα, σχεδόν ένα χρόνο μετά, ζω στα Κάτω Πεδινά όπου και λειτουργούμε το παραδοσιακό καφενείο του χωριού, με το τσιπούρο και το γλυκό του κουταλιού, για τους ντόπιους αλλά και για τους επισκέπτες και τους φίλους. Με τα παιδιά του προγράμματος έχουμε επικοινωνία μέχρι και σήμερα ενώ πολλοί έρχονται να μας δουν. Ελπίζω να ξαναβρεθούμε και φέτος το καλοκαίρι σε ένα καινούργιο πρόγραμμα της οργάνωσης. Εμείς πάντως, είμαστε εδώ και σας περιμένουμε όλους.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΤΣΙΑΛΙΚΗΣ
Κάτοικος Κάτω Πεδινών Ζαγορίου

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Βρέθηκα το τελευταίο 150ήμερο του Ιουνίου στα Γιάννινα. Φυσικά, ένα πρωινό στα γραφεία του «Ζ» μας. Απαραίτητα, για να «χτυπήσω κάρτα». Η παρουσία μου αυτή είναι αναγκαία για την ενημέρωση και την πληροφόρησή μου γύρω από την έκδοσή του. Ανάμεσα στις άλλες κουβέντες μας, κάποια στιγμή, ρώτησα τον Τζιόβα, τον αρχισυντάκτη μας:

— Βάσο, έχει να μου δώσεις καμιά ιδέα για το χρονογράφημα του προσεχούς φύλλου Ιουλίου-Αυγούστου;

— Γράψε για το καλοκαίρι, μου απάντησε αμέσως, χωρίς πολλή σκέψη.

Έτσι, ξέμεινα εγώ με τον προβληματισμό που με διακατείχε από μέρες. Μια κουβέντα είναι: «Γράψε για το καλοκαίρι».

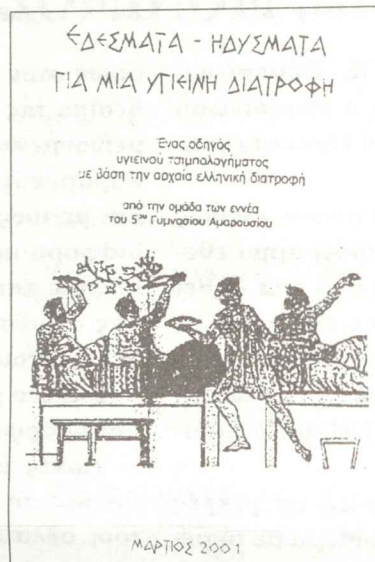
Κι όταν αυτό το αφιλότιμο έρχεται και ξαναέρχεται κάθε χρονιά, τέτοια εποχή, τι να γράφεις; Όταν τ'άραφες πέσει και προπέσει, ν'αναμώσουμε τα ίδια και τα ίδια; Βέβαια η γλώσσα είναι πλούσια σε λεξιλόγιο. Δεν πάει, όμως, η κεντρική έννοια του κειμένου να είναι «το καλοκαίρι». Αφήνω που, όταν θα φτάσει το «Ζ» μας στα χέρια σας θάναί μέσα ή τέλη Αυγούστου, κι έτσι το καλοκαιράκι μαζί με τα χειλιόδια θα ετοιμάζονται να μας αποχαιρετίσουν...

Αναμφίβολα το καλοκαίρι είναι μια εποχική περίοδος του χρόνου, που μας ξεσπινώνει και παίρνουμε τους δρόμους για τις θάλασσες και τα βουνά, τα νησιά και τα Ζαγοροχώρια. Οι καιρικές συνθήκες είναι τέτοιες που μας δίνουν τη δυνατότητα να κινηθούμε άνετα, για εκδρομές και πανηγύρια (κι είναι τόσα πολλά στα χωριά του Ζαγοριού), για θαλασσινά παιχνίδια και τουρισμό, γενικά. Το καλοκαίρι, αναμφίβολα, έχει διαμορφώσει τον τρόπο ζωής μας εδώ και 10ετίες. Από το χειμώνα, ακόμα, προγραμματίζουμε τις καλοκαιρινές μας διακοπές. Προς τη θάλασσα και τα νησιά οι ορεοσίβιοι, προς τα ορεινά και την ύπαιθρο οι θαλασσινοί. Αναζητούμε εκείνο που δεν έχουμε, θέλουμε να χαρούμε ό,τι στερούμαστε. Στην εποχή μας, η ανάγκη αναψυχής και ανανέωσης είναι επιτακτική για τη ζωή μας, όπως η διαμορφώσαμε. Άγχος, αγωνίες, ανασφάλειες, καταθλίψεις, ψυχική απομόνωση κλπ διακατέχουν τον εαυτό μας. Ο άνθρωπος απομακρύνεται από τον άνθρωπο, απομονώνεται. Οι γρήγοροι ρυθμοί ζωής μας συμπαρασέρνουν άχαρα.

Ας αλλάξουμε όμως «κλίμα» (καναλιτικό αυτό). Η πένα μου λοξοδρομεί σε πεσιμίστικα μονοπάτια. Δεν έχουν θέση σε «καλοκαιρινά κείμενα». Ο ορίζοντας είναι τόσο φωτεινός, η ατμόσφαιρα ζε-

στή, η φύση χαρούμενη, τα πάντα γελαστά, όμορφα. Και τα χωριά μας χαρούμενα με τον κόσμο που θα έρθει, τα πανηγύρια που θα γίνουν, τα αυτοκίνητα που θα «οργάνωνουν», τη μουσική που θα ακούγεται: - Καλές διακοπές, λοιπόν, από το «Ζαγόρι μας» σε όλους τους φίλους μας.

Στο γραφείο μου, τούτη τη στιγμή, υπάρχει μια μικρή, όσο και πρωτότυπη, μπροσούρα. Σας παρουσιάζω το εξώφυλλό της.

Με την εργασία αυτή τα παιδιά του 5ου Γυμνασίου Αμαρουσίου, συμμετείχαν σ' ένα Πανευρωπαϊκό διαγωνισμό «Νέου Καταναλωτή», για το 2001. Να σημειώσουμε ότι η ομάδα αυτή απέσπασε το πρώτο Πανελλαδικό βραβείο και το τρίτο (χάλκινο) Ευρωπαϊκό βραβείο, σε 2.277 σχολεία.

Η πρωτοτυπία του οδηγού αυτού έγκειται στο ότι **στηρίζεται στην αρχαία ελληνική διατροφή**. Βέβαια, οι αρχαίοι δεν τσιμπολούσαν, οι νεότεροι όμως Έλληνες τσιμπολογούν ασυστόλως και ανθυγιεινώς. Τα παιδιά, αφού μελέτησαν τι έτρωγαν οι αρχαίοι Έλληνες και πως τα παρασκεύαζαν, προτείνουν στους συμμαθητές τους να αντικαταστήσουν τα σνακ του εμπορίου με υγιεινές νοστιμιές, κυρίως φρούτα και γλυκιές λιχουδιές που έτρωγαν οι πρόγονοί μας.

Λεπτομερές ρεπορτάζ παρουσίασε το «ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ» στις 10/6/01. Από κει παρουσιάζουμε την ομάδα αυτή με τα βραβεία τους και τη φιλόλογο τους Χρύσα Παπακώστα (άκρο δεξιά) που τους συμπαραστάθηκε και ήταν κύρια πηγή έμπνευσης στην προσπάθειά τους αυτή. Σχετικά, έγραψε και η «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» στο φύλλο 28/6/01.

Η διατροφή, αναμφίβολα, είναι ένα μέγιστο θέμα για τον άνθρωπο. Ιδιαίτερα στη δική μας εποχή που

η αλόγιστη και ανήθικη νόθευση των φυσικών ειδών διατροφής έχει πάρει εκτάσεις δημοσίου κινδύνου. Τα παιδιά εντοπίζουν το όλο θέμα στη μορφή του «τσιμπολογήματος», που το παρουσιάζουν με πολύ χιούμορ, με αναφορές σε αρχαίους συγγραφείς και πρωτότυπες

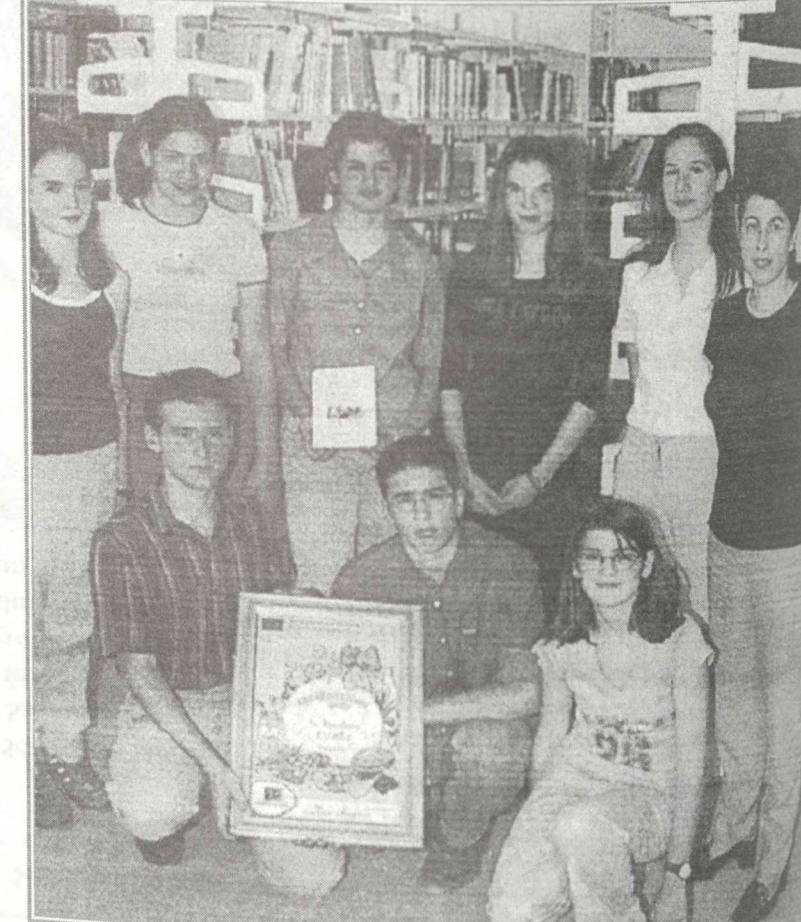
Σταύρου Συκιώτη

και γαργαλιστικές συνταγές, που ο χώρος δεν επιτρέπει να παρουσιάσουμε.

Μ' αυτά που παραθέσαμε, νομίζω, παρακάψαμε το θέμα «Καλοκαίρι» και γεμίσαμε τη σελίδα του χρονογραφήματος. Τώρα, θα μου πείτε τι σχέση έχει «ο φάντης με το ρετσινόλαδο» και η διατροφή των αρχαίων με το Ζαγόρι; Η απORIA σας λύνεται στην υποσημείωση...

Σημ: Χρύσα Παπακώστα-Συκιώτη (η πλήρης ταυτότητά της). Είναι η φιλόλογος-καθηγήτρια των παιδιών που συνεργάστηκε και κατεύθυνε την όλη προσπάθειά τους. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στις Η.Π.Α. Γεννήθηκε στη Γλασκώβη της Σκωτίας κι έριξε άγκυρα στην Αρίστη-Δυτ. Ζαγόρι. Η κοιλάδα του Βοιδομάτη με τις ομορφιές της την κέρδισε. Είναι σύζυγος του Δρ. Πολιτ. Μηχανικού Ευθύμιου Συκιώτη. Προτού διοριστεί στο Δημόσιο, εργάστηκε στην Αθήνα στο Εκπαιδευτήριο Δούκα, από το Καπέσοβο (άλλος ένας δεσμός με το Ζαγόρι). Έχει επισκευτεί και γνωρίσει μεγάλο μέρος του Ζαγοριού.

Έτσι, το Ζαγόρι, έμμεσα, μπορεί να κολακεύεται για τη συμμετοχή του στα παραπάνω βραβεία.

Έτσι, το Ζαγόρι, έμμεσα, μπορεί να κολακεύεται για τη συμμετοχή του στα παραπάνω βραβεία.

Η διατροφή, αναμφίβολα, είναι ένα μέγιστο θέμα για τον άνθρωπο. Ιδιαίτερα στη δική μας εποχή που η αλόγιστη και ανήθικη νόθευση των φυσικών ειδών διατροφής έχει πάρει εκτάσεις δημοσίου κινδύνου. Τα παιδιά εντοπίζουν το όλο θέμα στη μορφή του «τσιμπολογήματος», που το παρουσιάζουν με πολύ χιούμορ, με αναφορές σε αρχαίους συγγραφείς και πρωτότυπες και γαργαλιστικές συνταγές, που ο χώρος δεν επιτρέπει να παρουσιάσουμε.

Μ' αυτά που παραθέσαμε, νομίζω, παρακάψαμε το θέμα «Καλοκαίρι» και γεμίσαμε τη σελίδα του χρονογραφήματος. Τώρα, θα μου πείτε τι σχέση έχει «ο φάντης με το ρετσινόλαδο» και η διατροφή των αρχαίων με το Ζαγόρι; Η απORIA σας λύνεται στην υποσημείωση...

Σημ: Χρύσα Παπακώστα-Συκιώτη (η πλήρης ταυτότητά της). Είναι η φιλόλογος-καθηγήτρια των παιδιών που συνεργάστηκε και κατεύθυνε την όλη προσπάθειά τους. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στις Η.Π.Α. Γεννήθηκε στη Γλασκώβη της Σκωτίας κι έριξε άγκυρα στην Αρίστη-Δυτ. Ζαγόρι. Η κοιλάδα του Βοιδομάτη με τις ομορφιές της την κέρδισε. Είναι σύζυγος του Δρ. Πολιτ. Μηχανικού Ευθύμιου Συκιώτη. Προτού διοριστεί στο Δημόσιο, εργάστηκε στην Αθήνα στο Εκπαιδευτήριο Δούκα, από το Καπέσοβο (άλλος ένας δεσμός με το Ζαγόρι). Έχει επισκευτεί και γνωρίσει μεγάλο μέρος του Ζαγοριού.

Έτσι, το Ζαγόρι, έμμεσα, μπορεί να κολακεύεται για τη συμμετοχή του στα παραπάνω βραβεία.

ΠΑΛΙΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

Ο πρώτος μίνας θερισμού, Θερίτης όπως συνηθίζαν οι πρόγονοί μας Δοβριανίτες να τον ονομάζουν.

Ο δεύτερος μίνας Αλωνάρης, αφού μαζεύαμε το θερισμένο σιτάρι και κριθάρι στα αλώνια για αλώνισμα. Την σίκαλη (βρύζα) τη τσολίζαμε και το σάλημα το χρησιμοποιούσαν, οι χωριανοί μου για υλικό να σκεπάσουν τα μαντριά, τις καλύβες και τις αποθήκες και για γέμιση στρωμάτων και μαξιλαριών στα μαντζάτα

Θυμήθηκα την δικιά μου συμμετοχή στο θέρισμα, η Μανίτσα η Κορέλου μαζί με την αδελφή της Λιαπογιάννου, σκληρές και δουλεutάρες γυναίκες, πως με έπαιρναν και εμένα τότε να βοηθήσω, στο θέρισμα του σιταριού και κριθαριού.

Με τα δρεπάνια στα χέρια τους να θερίζουν, μπροστά αυτές και πίσω εγώ μικρός τότε, να μαζεύω τις ψάνες του σιταριού ή κριθαριού, που έπεφταν από τα χειρόβολα, που μετά το θέρισμα το έκαναν δεμάτια, τα δεμάτια τα φόρτωναν στο μούλαρι ή γαϊδούρι και τα πήγαιναν στο χωριό. Τα τοποθετούσα στο Στριόρα αλωνιού τα κάναμε θημωνιές και τα σκεπάζαμε με διάφορα τσόλια (παλαιά Σκουτιά) και αντίσκινα για να τα προστατεύσουμε από πιθανή βροχή. (Δεν υπήρχε νάιλον τότε).

Μπροστά το γαϊδούρι ή το μούλαρι φορτωμένο με δεμάτια, μέσα στο λιοπύρι του καλοκαιριού, το οδηγούσα μικρός τότε στο αλώνι για ξεφόρτωμα και είχα την αγωνία, μήπως το γαϊδούρι ή το μούλαρι, ριζούν το σαρμάρι και μαζί με αυτό τα δεμάτια από σιτάρι ή κριθάρι που ήταν το φορτίο, από τσιμπήματα ταβανιών ή μίγας.

Σκληρή η ζωή τότε δεν μπορώ να πω αν ήταν πιο ευτυχισμένη ή δυστυχισμένη της σημερινής.

Το νερό που πίνανε από το φυσέλι ή το παγούρι ή το κλέπρας (ζεστό) και όχι δροσερό και κρύο όπως το σημερινό από το ψυγείο.

Δεν ήτο μόνο η Κορέλου και η Λιαπογιάννη να ήταν όλες οι Δοβριανίτισσες γυναίκες, η Ξάνια, η Βασιλένα, η Πελαγία, η Ζενοβία, οι Ανθήτσες, η Πετσάλα, η Αλκαβιάδενα Αγλαΐα, η Αθηνά η Κούσιο και πολλές άλλες που ξεχάστηκαν στην κατακλινά του χρόνου: Καλυψώ, Βιργινία, Νουκοκυρά, Πανωραία, Κουκούλο, Τσοβαλίνα, Φωτεινή, Βούλα και άλλες. Ευτέρπη, Παπαλέξινα, Χαρεντίνη, Τσιβολίνα-Πάτρα.

Πολλές φορές το παγούρι κατά το θερισμό ήταν γεμάτο από κρασί παρμένο κρυφά από το κελάρι, όπως μας γράφει ο χωριανός μας Φ.Τ. στο βιβλίο του «Λιχνίσματα-αφηγήματα». Μετά τον Ιούνιο (Θερίτη) από μέρες ή λίγες βδομάδες έρχονταν ο Ιούλιος (Αλωνάρης).

Τότε άρχιζε το αλώνισμα.

Όλο το χωριό τον Θερίτη πριν καλά-καλά ξημερώσει, στο πόδι να πηγαίνει προς το κάμφο - βουνό-Βροπίστα και προς την κάτω περιοχή. Καταβία, Παλιουριά και Κρανιά, να μαζεύσουμε τον ευλογημένο καρπό και να καιρόμαστε την σοδειά και τα πλούτη μας.

Οι άλλοι πατριώτες μας Ζαγορίσιοι έλεγαν ότι: **Ότι έκανε και η Δοβρά Στάβρ.**

Πατί το έλεγαν αυτό δεν μπορώ να δώσω εξήγηση και σήμερα ακόμη! (Μάλλον από πθα-

Αλλες εποχές, και τώρα στη Δοβρά μας

νή ζήλεια, επειδή εμείς οι Δοβριανίτες είχαμε αυτόν τον κάμφο και την περιοχή που ήταν βλίσσι για εκείνα τα χρόνια. Πολύ φοβάμαι ότι τα παιδιά μας, τα εγγόνια, δεν θα καταλάβουν τι γράφω γιατί λείπει σήμερα η παλαιά γιαγιά να τους τα εξηγήσει).

Το βράδυ πάλι μετά το θέρισμα ο παπούς μου ο Κορέλης, τροχούσε και διόρθωνε τα δρεπάνια και τις κόσες. Τις κόσες τις χρησιμοποιούσαν για το κόψιμο του κόρτου.

άλογα ή να μεταφέρουν τον καρπό στο κελάρι φωτωμένες μερικές από το αλώνι.

Ο ποιητής χωριανός μας αείμνηστος Κ. Σίμος γράφει:

«Το καλοκαίρι πρόσμενα στ' αλώνια να βρεθώ. Να φέρω (γύρα) τ' άλογα και να τα καρτσικίσω. Πηδούσαμε μες' τα άχυρα. Μνήμη σ' ευχαριστώ στη λαύρα μέσα της ζωής στο δένδρο σου στα λίζω».

ΤΟ ΑΛΩΝΙ. Φωτογραφία προ του 1940. Διακρίνονται η Νανσικά Μπίκα, πιθανόν η Στεφανίνα Μαρούτση και η Χρυσάνθη Καμτσόικα. Τα μικρά άγνωστα.

Τον Θερίτη η ευτυχία, η ζωή, το γέλιο, τα ξεφωνητά στα χωράφια, λιβάδια, στην εξοχή. Γεμάτες από χωριανούς γεωργούς η Βροπίστα, το παλαιοχώρι, το βνί, τα καταβάτια, η παλιουριά, η κρανιά, ακόμα και τα κλούρια καλλιεργόνταν τότε.

Μετά το Θερίτη ο Ιούλιος - Αλωνάρης.

Στους γύρω λόφους του χωριού στα ψηλότερα μέρη υπήρχαν τα Αλώνια και δίπλα από αυτά οι Καλύβες (αχυρώνες). Στ' αλώνια μετατρέπονταν τα δεμάτια και έδιναν τον καρπό σιτάρι-κριθάρι και το άχυρο, το οποίο χρησιμοποιείτο για τροφή το χειμώνα της αγελάδας και του βοδιού ως και των άλλων μεγάλων ζώων, αλόγων, μουλαριών, γαϊδουριών.

Ο σαμαντάς, οι φωνές στ' αλώνια του χωριού, που ήταν περισσότερα από καμιά τριανταπενταριά. Η Δοβρά μας τότε ήταν γεμάτη ζωή και φωνές, κίνηση, άλογα, μούλαρια, φοράδες, γαϊδούρια, βόδια που μούγκριζαν, νελάδες που έγλυφαν τα μοσχάρια τους, γίδια και άλλα ζώα ντανά.

Οι Δοβριανίτες και Δοβριανίτισσες φώναζαδες μαζί με τα ζωντανά τους, γύρω από τα πηγάδια πρωί και βράδυ να ξεδιψούν τα ζώα τους και να κουβαλούν νερό.

Τα πηγάδια τις ώρες αυτές ήταν γεμάτα ζωή.

Η τεχνολογία αυτά τα έσβησε, γύρω στο 1951-55 στο κάμφο μας ήρθαν οι πρώτες αλωνιστικές μηχανές. Τα τρακτέρ είχαν προηγηθεί.

Και το ζευγάρι από βόδια, άλογα όπως και το αλέτρι δεν υπάρχει σήμερα! Θυμάμαι την εποχή εκείνη πανέμορφες κοπέλες του χωριού μου, να καμτσικίζουν και να φέρουν στα αλώνια γύρα τα

Αυτά για εκείνα τα χρόνια. Σήμερα πουκιά και μελαγχολία στο χωριό.

Οι διάφορες τοποθεσίες του χωριού μου χωρίς φωνή, χωρίς μούγκρισμα βοδιού και αγελάδας, χωρίς μούλαρι, άλογο, χωρίς γαϊδούρι, κακάρια κότες ή λάληλα πετεινών.

Το άλλοτε καφενείο ή παντοπωλείο έχει μετατραπεί σε τουριστικό μπαρ ή φανάδικο ως και τα κατώγεια - κελάρια. Τα λίγα κασιρόπια σε παραδοσιακούς ξενώνες.

Άγνωστοι μεταξύ τους οι άνθρωποι που κυκλοφορούν, οι πιο πολλοί τουρίστες. Και αυτοί που είναι γνώριμοι μεταξύ τους, οι συζητήσεις στρέφονται, γύρω από το αυτοκίνητο και τη μάσα (τι θα φάνε) ποδόσφαιρο, μπάσκετ. Έλειψε η παλιά παρέα των χωριανών με το ουζάκι, το ντόπο κρασάκι, το γνήσιο τσιπουράκι, την πρέφα, το καλαμπούρι και τις παλαιές ωραίες φάρσες, το λαγό, την πέρδικα και το έτρωγαν στο καφενείο, χωρίς να το γνωρίζει ο οικοδεσπότης που ήταν στην παρέα.

Έφυγε ο Κονόμος, ο Κλεάνθης, ο Δούσιος, ο Τάσιος, ο Μαρούτσης, ο Βάσιος, ο Κουσικέλας, Τσοββαλός κλπ της εποχής εκείνης.

Σήμερα που και που σε κανένα σοκάκι που οι περισσότερες εξοπορτες είναι κλειστές και μανταλωμένες, με ένα άλοο και μια μεγάλη κλειδαριά στη μέση! Ξεπροβάλλει καμιά γριούλα με πολλές ρυτίδες και κάτασπρα μαλλιά να σε καλωσορίζει ή να μεταφέρει τα εγγόνια στην παιδική χαρά, παλαιότερα σχολικός κήπος.

Ιούλιος 2001

Μιχ. Γ. Κορη.

Το παπιγκιώτικο βουνό

Έχετε πάει στο Πάπιγκο; Σταμάτησα εκεί στα μισά περίπου στα Καγκέλια, στον ανηφορικό δρόμο από τη γέφυρα Παπίγκου με τις δεκαοχτώ στρόφες να αγναντέψετε;

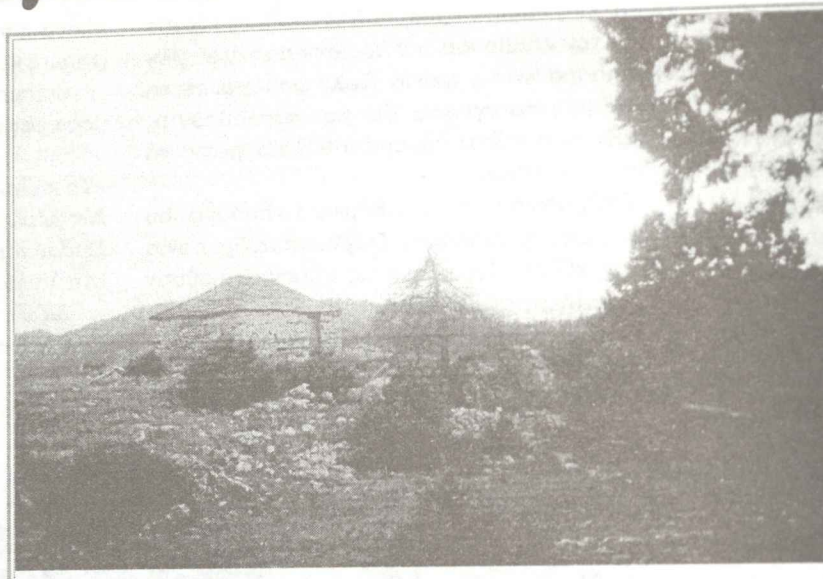
Απέναντι ο οικισμός του Βιτσικού και μπροστά σας το χάσμα της μεγαλόπρεπης χαράδρας του Βίκου σε μεγάλο βάθος ορατότητας, μέχρι το Μπελόι, στο Βραδετινό βουνό. Αριστερά τα Ψηλά Κουκούλια, το Κόκκινο Λιθάρι με την εικόνα της Παναγίας, η Βαγγελίστρια, οι χούνες που ξεκινούν από ψηλά στα ριζά, στις χαράδρες της Τύμφης και φθάνουν μέχρι το ποτάμι. Εκεί τα θεόρατα βράχια, τα ζωνάρια, ο Λιχοβός, οι Κρανιές, η σκάλα του Παπαγιώργη, τα Προσήλια, το Ζουρογκίτικο, οι σπηλιές στο Σωρό και στις Τσιόστες. Ένα τοπίο απaráμιλλου, εξαιρετικού κάλλους, αλλά κι ο καλύτερος βοσκοτόπος της Χαράδρας.

Ο Μπάρετ, ένας μορφωμένος Άγγλος, λάτρης παλιά του Παπίγκου και εγκαταστημένος στο Μικρό Μαχαλά με τη γυναίκα του, που πριν από ένα-δύο χρόνια, δεν ξέρω γιατί, εγκατέλειψε το Πάπιγκο πουλώντας και το σπίτι του, είχε ζωγραφίσει αυτόν τον τόπο με ωραία χρώματα κι αρμονικές γραμμές. Είχα την έμπνευση και την καλή τύχη να αγοράσω τη ζωγραφία του σε μια έκθεση στα Γιάννινα. Είναι πραγματικά σπουδαίος πίνακας. Αγ' αυτή τη θέση στα Καγκέλια μπορείτε να δείτε σε μερικά σημεία το Βοιδομάτι στο βάθος της χαράδρας μπροστά σας, καθώς κυλάει αφρίζοντας στη βραχώδη κοίτη του.

Θα σας κάνει εντύπωση ακόμη εκεί η οργιαστική βλάστηση. Ο πουνναρότοπος, που έχει πυκνώσει και θαριέψει, καθώς το κλίμα της χαράδρας ευνοεί την ανάπτυξη των αειφυλλών πλατύφυλλων, της θερμής ζώνης, που επηρεάζεται από τα θερμά νοτιοδυτικά θαλάσσια ρεύματα. Ποτέ ακόμη και τα παλιά χρόνια με τις μεγάλες κακοκαιρίες δεν έπιασε χιόνι στο Βίκο. Χειμαδιά για την οικιστική και επαγγελματική κτηνοτροφία, κυρίως την αιγοτροφία. Μ' αυτές τις σκέψεις νύχτωσα εκεί παρατηρώντας και θαυμάζοντας τον τόπο κι απολαμβάνοντας τη μαγεία του Λυκόφωτος. Τολμώ να προτείνω να τοποθετηθούν από την κοινότητα 2-3 παγκάκια σ' αυτή τη θέση.

Ένας ευεργετικός ύπνος στο ωραίο ξενοδοχείο «ΤΟ ΠΑΠΙΓΚΟ» μου έδωσε το κουράγιο να φύγω νύχτα ακόμη στις 05.00 για το βουνό. Προορισμός η περιοχή της Αγίας Κυριακής. Ένας τόπος που με τραβάει. Όχι γιατί το ταίι του βουνού είναι το κίνητρο, αλλά και γιατί με τον τόπο αυτόν με συνδέουν τόσες αναμνήσεις κι είναι πραγματικά ξεχωριστός για την ομορφιά του, τη γιορτή της Αγίας Κυριακής, για την ιστορία του, τις χαρακτηριστικές χωραφίες που «δημιούργησαν» οι πρόγονοί μας με ξερολιθιά και λιθοσωρούς για την επιβίωσή τους.

Φεύγοντας λοιπόν χαράματα από το χωριό πρώτα έκανα μια διαπίστωση, γιατί ο κεντρικός δρόμος, καθώς ανεβαίνουμε για τον Αη

Το εκκλησάκι της Αγίας Κυριακής στο παπιγκιώτικο βουνό σε 1600 μ. υψόμετρο (Φωτό Κ.Α.Χ.)

Γιώργη, επισκευάζεται ριζικά και μάλιστα σε μοντέρνο καλντερίμι με υλικά αντοχής και με σχέδιο. Μπορεί να μη θυμίζει το παλιό παραδοσιακό πλακόστρωτο, όμως πρέπει να το πάρουμε απόφαση κι εμείς οι παλιοί, ότι τα τελευταία χρόνια με την τουριστική εξέλιξη του χωριού, «ένα νέο Πάπιγκο» γεννιέται.

Ανεβαίνοντας για τον Αβλούτσιο δυο σκυλιά με υποδέχτηκαν γαυγίζοντας, αλλά κατά περίεργο τρόπο εξαφανίστηκαν πανικόβλητα.

Ψηλά στο σημείο, που τελειώνει η αναβάσωση, έκανα στάση και πήρα τις βαθιές μου αναπνοές. Ακόμη σταμάτησα για ένα λεπτό στη Μιχου-Βρύση και στη συνέχεια στις Νυφίτσες. Από εκεί πέραν το τοπίο αλλάζει. Μια πινακίδα αριστερά προειδοποιεί ότι το ανηφορικό μονοπάτι οδηγεί προς Αγκάθι, Κούλα, Κλεφτόβουρες, ενώ δεξιά προς Αγία Κυριακή, Χούχλακα. Η βλάστηση από τις Νυφίτσες αλλάζει μορφή και συναντάμε τη ζώνη των φυλλοβόλων πλατυφύλλων, της Μαύρης Πεύκης και της Ελάτης. Στο Αγκάθι συναντάμε τα ψυχρόβια κωνοφόρα με αντιπροσωπευτικό είδος

Η χαμπανούλα φτυρνώνει σε 1700 μ., στις κακοτράχαλες πλαγιές του παπιγκιώτικου βουνού. (Φωτό Κ.Α.Χ.)

το Ρόμπολο. Και τί δεν μας θυμίζει η τοποθεσία αυτή!!! Εκδρομές, κυνήγια, διανυκτερεύσεις, νερό κρυστάλλινο.

Βαδίζοντας στο μονοπάτι δεξιά, στο φρούδι στις Πάνω Κανάλες, έφθασα στο «Λιπιδέστι». Είχε ξημε-

Του ΚΩΣΤΑ ΔΗΜ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ρώσει για τα καλά. Θα σημειώσω όμως ότι στο δρόμο με συντρόφευε το μισογεμάτο φεγγάρι (15 ημερών), ενώ ψηλά στη Ραδόβολη έλαμπε ζωηρά ο Αυγερινός, σαν προβολέας.

Στο Λιπιδέστι ανακάτεψα με το κρύο νερό και τον καφέ μου. Όχι δεν πίνω φραπέ. Κατά σύμπτωση όμως είχα πάρει λάθος συσκευασία κι ήταν Νες καφέ. Ευτυχώς έβαλα τη μισή ζάχαρη, το ανακάτεψα καλά και τελικά αποδείχτηκε φραπέ-σωτήριο. Αυτό και ένα φιαλίδιο νερό μου φθάσανε μέχρι την επιστροφή μου στις δωδεκάμις. Είναι μια λεπτομέρεια χρήσιμη για τους πεζο-

πόρους και ορειβάτες.

Λίγο πιο πέρα και πάλι πινακίδες. Αριστερά και ανηφορικά προς Αγία Κυριακή, δεξιά και ίσια προς Χούχλακα. Ακόμη και μικρή εκσκαφή-μονοπάτι για Αγία Κυριακή. Η τομράκι ή ο τουρισμός ή και τα δυο μαζί είναι το κίνητρο για τον ξαδερφό μου τον Κούλη να διαθέτει χρόνο και εργασία προσωπική.

Στο Πάπιγκο η προσωπική εργασία, την παραμονή πανηγυριών ή για έργα κοινής ωφέλειας ήταν παραδοχή τα παλιά χρόνια για τη νεολαία.

Συνέχισα την πορεία μου. Εφθάσα στην Αγία Κυριακή. Το πετρώτιστο εκκλησάκι καθαρό και περιποιημένο. Έκανα το σταυρό μου και την προσευχή μου ζητώντας την ευλογία της Μεγαλομάρτυρας Αγίας Κυριακής και δεν παράλειψα να κλείσω την πόρτα φεύγοντας.

Στη διαδρομή, δυο ώρες περίπου και στην περιοχή της Αγίας Κυριακής δεν συνάντησα κανέναν. Απολύτη ερημία. Ούτε κοπάδια, ούτε σκυλιά, ούτε άλογα, ούτε τζομπαναράι και πρόβατα. Τάφανε ο τουρισμός...

Κάποιος φίλος με ρώτησε: Καλά μαρβέ γιατί πας μόνος σου σ' αυτή την ερημία; Κι η απάντηση: Γιατί μόνος μου μου αρέσει: σ' αυτό το απέραντο τοπίο ηρεμεί ο άνθρωπος. Αισθάνομαι υπερόχα. Αγναντεύω, θαυμάζω, θυμάμαι, νοσταλγώ. Ξέρω τον τόπο πιθαμή προς σπύθαμι. Αναγνωρίζω τους γερο-Μουρτζίνους, τα βράχια και τα μονοπάτια. Έχω την αίσθηση ότι με καλοσωρίζουν και χαιρόνται που με βλέπουν!

Πήρα την ανηφόρα. Αρχισα να απογοητεύομαι. Δεν εύρισκα τοπίο. Μια ώρα περίπου γύριζα μαζεύοντας κλωνί-κλωνί. Κατευθύνθηκα ανατολικά, στο μεγάλο πλάι με τα διάστάρτα μουρτζίνα, με τη μεγάλη κλίση και το χαλίκι, που δύσκολα μπορεί να το διαβείς και να περπατήσεις. Όμως εκεί βρήκα και το τοπίο. Ανθισμένο, χρυσοκίτρινο, μυρωδάτο, στην εποχή του. Δίνοντας ένα-δυο ματσάκια σε φίλους, είσαι σίγουρος ότι μπορείς να καυχήσαι για το τοπίο του Παπιγκιώτικου βουνού. Στο μεταξύ με έπιασε ο ήλιος. Στη σκιά ενός γνωστού μου από χρόνια Μουρτζίνου κάθησα να δροσιστώ. Απέναντί η θέα. Ένα δροσερό φιλοταρισμένο αεράκι από τα βορειοδυτικά ένιωσα να μου χαιδεύει τα μάγουλα. Γύρω μου, σε μια ακτίνα 30-40 μ. έλατα, μουρτζίνα, κέδρα, αγριοκερασιές, σφεντάνια, αγριοτριανταφυλλιάς, μεράντζες, αγριοκορμηλιές (τα περισσότερα θάμνοι), κληματοειδείς, βατινιές, νεπέτα, μπριάντζινα, φετούκας, τσιτσουές, κλωνιά και τουφίτσες τσιτσουές, ένας γέρο σιούμος (δρυς), ένας πανύψηλος έλατος, αγριολούλουδα διάφορα, ένα είδος Σουρβιάς (η Σκιαδωδής), πλήθος από έντομα υμενόπτερα και κολεόπτερα ζουζούνιζαν στον αέρα. Ευχάριστο το αεράκι, βάλαμο του σώματος και της ψυχής!!!

Είναι να μη δοξάζεις τον Πλάστη για τα δημιουργήματά του: Να ευχηθώ και του Χρόνου. Γιατί Όχι... Ο ΘΕΟΣ ΕΙΝΑΙ ΜΕΓΑΛΟΣ Γιάννινα 13 Ιουλίου 2001 Κώστας Δημ. Χριστοδούλου

Στον Αγάπιο Τόλη με αγάπη

Μια επίσκεψη στα Ζαγοροχώρια είναι πάντα ευχάριστη και από πολλές πλευρές ωφέλιμη. Κάθε φορά ο επισκέπτης ανακαλύπτει κάτι καινούριο. Η ιστορία και η παράδοση, το πράσινο και τα τραχιά και γυμνά φυτεμένα βράχια συνδέονται στενά μεταξύ τους και δημιουργούν εκείνο το ξεχωριστό και ιδιαίτερο που χαρακτηρίζει το Ζαγόρι. Το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον, η άγρια και αυστηρή ομορφιά γαληνέει τη ψυχή και ακονίζει το πνεύμα. Φυσικές ομορφιές, επιβλητικά αχρονόσπιστα με την τοπική αρχιτεκτονική δομή, μονότοξα και πολύτοξα γεφύρια, ένας πολιτισμός του άγριου ανεξίτηλα τα ίχνη του στον Ηπειρωτικό χώρο και χρεώνει τους Ζαγορίσιους να τον σεβαστούν και να τον διατηρήσουν ανέπαφο.

Πρόθεσή μου δεν είναι να ασχοληθώ σ' αυτό το σημείωμα με τα αχρονόσπιστα του Ζαγορίου, την ιστορική τους διαδρομή στο διάβα των αιώνων, ούτε με το απάραμμο φυσικό περιβάλλον και τις δημιουργίες των ανθρώπων τους. Άλλωστε άλλοι αρμοδιότεροι από μένα έχουν ασχοληθεί με τα θέματα αυτά και τα έχουν προβάλει στο Πανελλήνιο. Πρόθεσή μου είναι η γνωριμία με έναν αγνό και ακάματο Ηπειρώτη, με έναν οραματιστή και δημιουργό, με τον Αγάπιο Τόλη, τον ερασιτέχνη συλλέκτη Παραδοσιακού Ζαγορίσιου και Ηπειρωτικού πλούτου, με τον οποίο κυριολεκτικά γέμισε ασφυκτικά τους χώρους των σπιτιών του, ολόκληρο σύμπλεγμα σπιτιών. Συλλεκτική προσπάθεια που κατέληξε σε τρόπο ζωής, αγώνας χωρίς τέλος, μεράκι, πάθος, υπομονή ανεξάντηλη, αγάπη, άμετρη αγάπη για την ιστορία και την παράδοση του τόπου του. Ελάχιστοι οι οραματιστές αυτού του τόπου. Ελάχιστοι οι οραματιστές αυτού του τόπου που κληροδοτούν ανεκτίμητους θησαυρούς στις γενιές που ακολουθούν, πλούτο αμύθητο, καρπό πολύμοχθο και πολύχρονο. Μια ζωή αφιερω-

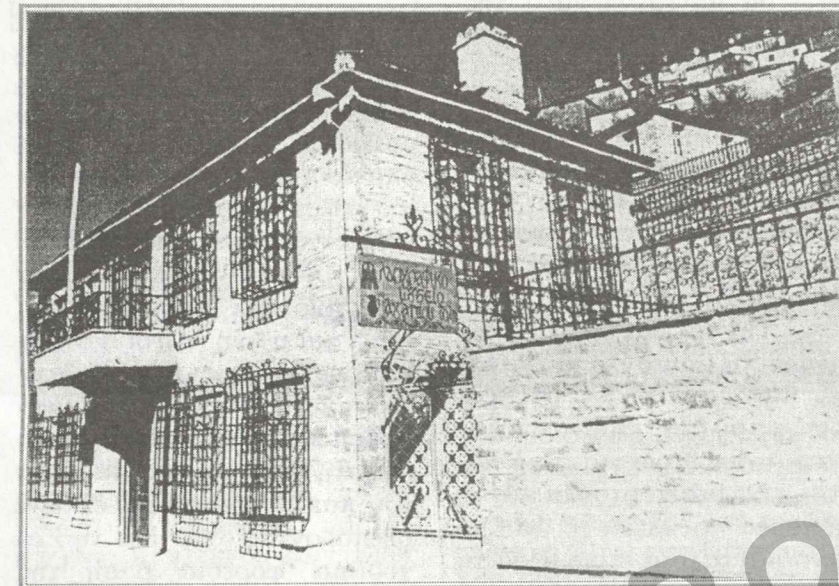
μένη σε καθημερινή βάση στη συλλογή κάθε είδους αντικειμένων, για τα οποία καταβλήθηκαν υπεράνθρωπες προσπάθειες και αρκετό χρήμα.

Ο Αγάπιος Τόλης γεννήθηκε, μεγάλωσε και έμεινε πιστός φύλακας στο χωριό του, στους Κήπους (Μπάγια) στο επιβλητικό κεφαλοχώρι του Κεντρικού Ζαγορίου με τα θανυμάσια διατηρημένα αχρονικά του, τα περίτεχνα μονότοξα και πολύτοξα γεφύρια στο Μπαγιώτικο ποτάμι, τις βαριές αυλόπορτες, τα καλντερίμια και

για: Χρηστικά αντικείμενα της καθημερινής ζωής, αγροτικά εργαλεία, οικιακά σκεύη, χρυσοκεντημένες αυθεντικές Ηπειρώτικες ενδυμασίες, κοσμήματα, χαλιά, εικόνες, βιβλία, πίνακες, χειρόγραφα, κα-

Του ΝΙΚΟΥ Θ. ΥΦΑΝΤΗ

σέλες, φωτογραφίες, επαγγελματικές μηχανές, όπλα, σπαθιά, μαχαίρια, χάρτες και πολλά, πάρα πολλά, άλλα, όλη η ιστορία και η παράδοση του

τόπου του, συγκεντρωμένη στα 15 δωμάτια των σπιτιών του. Η ξενάγηση των επισκεπτών στους χώρους των συλλογών από την ίδια κατατοπιστική. Ακτινοβολεί το πρόσωπό του από ικανοποίηση, εξάλλωνεται και χαιρείται όταν αναφέρεται στη χρήση που κάθε αντικείμενο.

Σου δημιουργεί την εντύπωση ότι έχεις να κάνεις με κάποιον βαθύ γνώστη της Ηπειρωτικής παράδοσης και των τοπικών ιδιαιτεροτήτων. Χαιρείται ο Αγάπιος σαν μικρό παιδί όταν ξεδιπλώνει τις αναμνήσεις του και μιλάει για το όνειρο της ζωής του που έγινε πραγματικότητα. Χαιρείται και συγχρόνως αγωνιά για το μέλλον της συλλογής του, το οποίο για τον ίδιο είναι τα παιδιά του και η οικογένειά του.

Μιλάει με θέρμη και ζεστασιά όταν μέσα από τα αντικείμενα ζωντανεύει η ιστορία και σε παραδόσεις των Ζαγοροχω-

ρίων και του ευρύτερου Ηπειρωτικού χώρου.

Επιτέλους, η πλούσια ιδιωτική συλλογή του Αγάπιου Τόλη στη Μπάγια, βοήθη την ευτυχία της κατάληξής. Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων χρηματοδότησε την κατασκευή ενός σύγχρονου κτιριακού συγκροτήματος ανάλογου της αξίας και του πλούτου των συλλογών. Ανεγείρεται ήδη ένα τριώροφο κτήριο ικανό να φιλοξενήσει και να προστατεύσει τον αμύθητο αυτόν θησαυρό. Η απόφαση της χρηματοδότησης καταγράφεται στο ενεργητικό του Νομάρχη Ιωαννίνων κ. Νικ. Ζαρωπαλά. Να εξάρουμε ιδιαίτερα την πρωτοβουλία του και να ευχηθούμε να συνεχίσει να παίρνει τέτοιες πρωτοβουλίες για να διασωθούν τα κατάλοιπα της Ηπειρωτικής μας κληρονομιάς.

Μακάρι, οι τέτοιες πρωτοβουλίες που στοχεύουν στη συγένεση, διαφύλαξη και διατήρηση των πολιτισμικών καταλοίπων του τόπου μας να βρουν και άλλους μιμητές.

Με την ευτυχία αυτή κατάληξής η Ήπειρος, που αποτελεί τη φύτρα που άντλησε και αντλεί ο λαϊκός μας πολιτισμός και διοχετεύεται σε όλη την Ελλάδα, θα αποκτήσει ένα αυθεντικό μουσείο, αντιπροσωπευτικό της Ηπειρωτικής λαϊκής τέχνης και του πολιτισμού της.

Με το νεοανεγειρόμενο μουσειακό συγκρότημα και ο πλούτος των συλλογών θα διασωθεί και θα αξιοποιηθεί και ο δημιουργός τους θα πάψει να αγωνιά!

Δρ. ΚΩΝ. ΤΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΑΔΑΚΤΩΡ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

28ης Οκτωβρίου 49

Ιωάννινα

Τηλ. Ιατροείου 29.077

Τηλ. Οικίας: 29.177

Κινητό: 0932- 763632

ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ

Της Μάκως μου η καρσέλα

Η καρσέλα της Μάκως μου της Θέας ήταν μεγάλη, μακρόστενη με κυλινδρικό καπάκι. Μπροστά ήταν χαραγμένα τα αρχικά Λ.Κ. Λευκοθέα Καρπούζη με σκουρότερου χρώματος ξύλο. Τη θυμάμαι πάντα στον νοντά, στη μέση του τοίχου απέναντι στην πόρτα.

— Η καρσέλα παλιά, ήταν το απαραίτητο κομμάτι της προίκας της κάθε κοπέλας. Σ' αυτή έβαζε το ρουχισμό της —μετρημένα κιόλας— κι από πάνω καλοδιπλωμένα όλα τα χοντρά, κιλίμια, σαϊσματα, τέγνες, κουβέρτες καραμελωτές, στρωσίδια διάφορα σελτέ (στρώμα) πάπλωμα, έκαναν «γύκο» και στην κορφή μαξιλάρια κεντημένα με ρίζα και άλλα για ύπνο με ταντέλες.

— Θαυμάζουμε σήμερα τις ωραίες καρσέλες με τα φιλτισμένα σχέδια ή τις άλλες τις σκαλιστές και ζωγραφισμένες με ζωηρά χρώματα.

Το στόλιμα ήταν ανάλογο με τα οικονομικά του σπιτιού, όλες όμως είχαν ή στο καπάκι ή στην όψη κάποιο στολίδι και τα αρχικά της νύφης καθώς και την χρονολογία του γάμου για να θυμάται.

— Οι καρσέλες «έβγαιναν» συνήθως την Πέμπτη και φορτώνονταν σε ήσυχα ζώα για να μην «προντιστούν» (ξαφνιαστούν και τις τσακίσουν).

Σε πολλά χωριά τα ζώα φορτωμένα καρσερούσαν έξω από την εκκλησιά να σχολάσει ο γάμος και τότε πήγαιναν μαζί με τη νύφη στο σπίτι, γιατί όλο και κάτι μπορούσε να συμβεί ιδίως αν ο γαμπρός ήταν ανύψ, ή οι συμπεθέροι διαφωνούσαν στην προίκα και μπορούσε να χαλάσει ο γάμος.

Πολλές φορές οι καρσέλες πήγαιναν από μητέρα σε κόρη ιδίως αν ήταν μοναχοκόρη ή η μεγαλύτερη αδελφή.

— Το κλειδάκι ή μάκω το είχε δεμένο μ' ένα σπάγγο και περασμένο στην τσιράντα της μάλινης φούστας που ποτέ δεν αποχωριζόταν.

Στην ίδια φούστα στο μέρος της καρδιάς ήταν ραμμένη μια τσέπη. Εκεί είχε πάντα κάποια χρήματα.

Όταν άνοιγε την καρσέλα με το δεύτερο γύρισμα του κλειδιού στην κλειδαριά ακουγόταν ένα κουνούρισμα, γκλίν γκλάν...

Ο ήχος αυτός έφτανε σε κά-

θε γωνία του σπιτιού κι ήξεραν όλοι ότι η μάκω είναι στην καρσέλα στο νοντά. Με το άνοιγμα σηκώνονταν το κυλινδρικό καπάκι που ήταν για τα παιδικά μάτια όλος ο κόσμος.

Όλο στοργιγυλό ήταν ντυμένο μ' ένα παρδαλό χαρτί, ύφασμα, ένα είδος ταπεταρίας με λουλούδια σ' όλες τις αποχρώσεις από το σκούρο βυσινό ως το απαλό ρόζ.

— Κι όταν προχτές είδα το κάλυμα του κρεβατιού που αέριζε η κοπέλα του απέναντι μπαλκονιού έμεινα να το κοιτάζω σα μαγεμένη γιατί της Μάκως μου την καρσέλα μου θύμισαν τα βυσινιά τριανταφυλλάκια του.

— Μ' αυτό το χαρτί ή το ύφασμα λεπτότατο σαν γάζα ήταν ντυμένο κι ολόκληρο το μπαούλο. Κι όταν άνοιγε το καπάκι, άνοιγε για μένα ολόκαιρος ο ουρανός.

— Την έβλεπα αμίλητη, αινιματική, κοντούλα ν' ανεβαίνει με δυσκολία τη στριγνή σκάλα που στο τέταρτο σκαλοπάτι —δεν ξέρω για ποιό λόγο— είχε μια πορτούλα καγκελόπορτα που κλεινε μ' ένα ξύλινο μάνταλο από τη μέση της μεριά. Τώρα λέω μήπως την είχαν για να μην ανεβαίνουν οι γάτες και λερώνουν τα κρεβάτια και τον νοντά.

— Η σκάλα εκείνη ήταν ψηλή κι είχε λίγο παραπάνω απ' την πορτούλα ένα κυκλικό πάτωμα που συμπλήρωνε το κενό ως τον τοίχο κάτω απ' το παράθυρο.

— Την ώρα που η Μάκω ανέβαινε τη σκάλα, στη στιγμή βρισκόμουν δίπλα της μπροστά στην μαγική καρσέλα, γονατιστή σαν στην άγια τράπεζα. Κι ήταν άγια τράπεζα για όλους εκείνη η καρσέλα. Ό,τι ακριβό, ό,τι πολύτιμο, ό,τι πολύτιμο, ό,τι σπάνιο εκεί κρυβόταν. Στον πάτο πάνω από τα βυσινιά μπουκέτα ήταν στρωμένο ένα ριγέ σεντόνι με φουσκαλωτές γαλάζιες ρίγες, από χοντρότερο υφάδι.

Εκεί καλοδιπλωμένο στα τέσσερα με χαρτί ανάμεσα να μην ακουμπάει το ένα με τ' άλλο και τρίβεται το ρούχο (είδος χοντρού υφάσματος σαν τσό-

χα) ήταν το «εφταλιρίτικο» συγκούνι, ακριβό, το καλύτερο γιατί ήταν Καρπουζοπούλα η Μάκω, το φόρεμα το μαύρο το Ζαγορίσιο με το κορδόνι στον ποδόγυρο και τα σειρήνια σε κάθετες σειρές στην μπλούζα με δυο σειρές ξάβες (κόπιτσες) και η καλοδιπλωμένη ποδιά σε μαύρο μάλλινο ύφασμα με κε-

ΕΛΕΝΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ -
ΔΟΥΒΛΗ

ντημένο «σάλιαρο» (σχήμα σαλιγκαριού) καθώς και το μαντήλι με την κόκκινη κλάρα. Μπροστά ήταν κεντημένο πυκνό «δοντίτσι» με βελόνι και μαύρο μουλινέ και ολόγυρα όλο το τρίγωνο ως τα φύλλα λευκή πολύχρωμη λειτή δαντέλα. Κάθε δύο δάχτυλα κι άλλο χρώμα που αναδείκνυε το μοναδικό Ζαγορίσιο δέσιμο. Μαζί και η ζωή «ή φοικωτή» η κεντημένη της μάκως μου ήταν κεντημένη σ' ένα μωβ ύφασμα με ασημένια και χρυσή κλωστή «ουτρά», σαν τα ράσα του παπά. Το σεντόνι έκλεινε σκεπάζοντας στοργικά τη Ζαγορίσια φορεσιά βάση της προίκας. Πάρα πάνω το κουστόμυ το γαμπριάτικο του παπού μου κι ανάμεσα σκόρπια ναφθαλίνη ψιλή για τον κόπτοσα (σκώρο), και πολλοί μπουχτσέδες.

— Ο μπουχτσιές ήταν ένα τετράγωνο ύφασμα παρδαλό ή μονόχρωμο που το έδεναν κόμπο. Μέσα ήταν χαρτιά διάφορα, προικοσύμφωνα του στρατού, ταυτότητες, βιβλιάρια της Αγροτικής για τα δάνεια, συμφωνητικά διάφορα, αποφάσεις από τα ειρηνοδικεία για μικροδιαφορές, χαρτιά απογραφής, αλλά και γράμματα των τεσσάρων θείων μου που προσπαθούσαν να ριζώσουν την ξενιτιά κι έκαναν τα μάτια της μάκως που έτσι κι αλλιώς δάκρυζαν να σταλάζουν πυκνότερα όταν της τα διάβαζε.

— Σ' άλλο μπουχτσιές είχε ταντέλες διάφορες, ένα «τζιντάν» (πορτοφόλι) φθαρμένο με ξεθωριασμένες φωτογραφίες και λεφτά σ' ένα μασούρ «μεσογειακά».

Σ' έναν τενεκέ πλακέ στενό, μακρο λεφτά ότι κατάφεραν να μαζέψουν «για ώρα ανάγκης» και στον πάτο τυλιγμένες σε άσπρο χαρτί κάμποσα «κομάτια» λίρες. Από την προίκα της ήταν και τις φύλαγε έτσι ευλαβικά, από οικονομίες, δεν ξέρω... Κι ύστερα τα καλά κίλμια, οι μαξιλαροθήκες τα κλουφια και τα σεντόνια με το μονόγραμμα.

— Το βάθος κανόνιζε το πολύτιμο και τ' ακριβό.

Ανάμεσα σ' αυτά, καριόφυλλα απ' την Πεντηκοστή. Τα έβαζε στην πλάκα τ' Αη Νικόλα και γονάτιζε στο «έτι και έτι κλίνετε τα γόνата» κι ύστερα τα φύλαγε στην καρσέλα ως την άλλη χρονιά.

Παρά πάνω, ότι έπρεπε να φυλαχτεί κι ότι ήταν χρήσιμο και σε πρώτη ζήτηση.

— Απ' όλα όμως τα μυστήρια που έκρυβαν οι μοχτσιές της μάκως μου έμένα με μαγνητίζε ένα ορθογώνιο κουτί 30Χ20.

Ήταν ντυμένο με βελούδο μουσταρδί κι από μέσα ροζ σατέν. Στο καπάκι καθρεφτάκι και σε διάφορα χωρίσματα σε δυο πατώματα και τι δεν είχε! Κάτι λεπτά μπέζ δερμάτινα γάντια, τρία κοκάλινα κουμπωτήρια για τα παπούτσια δαχτυλήθρα, ένα χρυσάφι κυλινδρικό κουτάκι με βελόνια, δυο μικρά χρυστάλινα μπουκαλάκια με βούλωμα με ρίγες και το μαγικό κουτί. Όταν γυρίζεις ένα σιδεράκι άρχιζε κι έπαιζε μια θαυμασία μουσική.

Εκείνη η μουσική είναι βαθιά χαραγμένη στην ψυχή μου.

Όλο το μυστήριο του κουτιού ήταν σ' αυτές τις νότες που ξεπηδούσαν κι όλο το κουτίζα ωςπου στοργικά με μάλωνε.

— «Φτάν' Λένκω, θα συνθεί κι δεν θα ξανακούς».

Και τότε συμβιβαζόμουν γιατί δεν ήθελα να διανοηθώ ότι θάχανα εκείνο τον αγγελικό ύμνο.

Δίπλα στο κουτί ήταν ένα κανίστρι μικρό με ρακοπότρηστρο, άλλοι με πόδι κι άλλα σκετά λεπτοδουλεμένα με χαραγμένα σχέδια άσπρα ή με οβάλτο χρωματιστά. Δυο μικρά ανθοδοχεία από πορσελάνη σε σχήμα χεριού με γαλάζια ανθάκια. Παράμερα καλά τυλιγμένες δυο λάμπες τις έβαζε τις γιοφτές δεξιά κι αριστερά στο μπουχαρί κι ύστερα τις εξαφ-

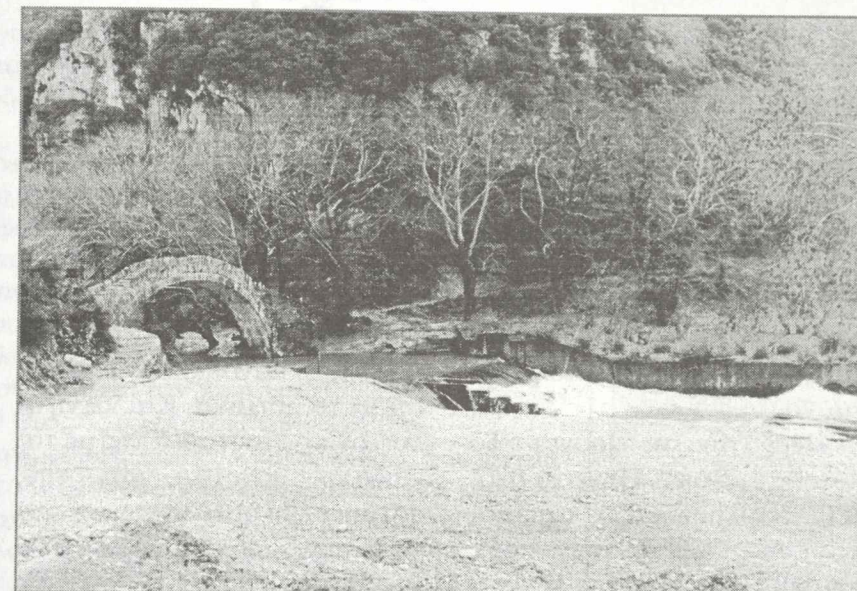
Ίδρυση κέντρου ενημέρωσης του WWF στο Πάπιγκο

Το WWF (World Wide Fund For Nature) είναι η μεγαλύτερη στον κόσμο μη κρατική, μη κερδοσκοπική οργάνωση για την προστασία του περιβάλλοντος, με μέλη και υποστηρικτές που αριθμούν σήμερα 4,7 εκατομμύρια παγκοσμίως. Ιδρύθηκε το 1961 και στον αιώνα μας δραστηριοποιείται σε 100 και πλέον χώρες.

Σε διεθνές επίπεδο το WWF έχει απομακρύνει την απειλή αφανισμού για πολλά είδη αγριων ζώων και έχει προωθήσει τη σύναψη και εφαρμογή σημαντικών διεθνών συνθηκών. Ήταν η πρώτη οικολογική οργάνωση που ξεκίνησε διεθνή εκστρατεία για την προστασία των τροπικών δασών.

Στην Ελλάδα το WWF ιδρύθηκε το 1990 όπου αναγνωρίζονταν τη μοναδικότητα της ελληνικής φύσης προσπαθεί να εμποδίσει την αυξανόμενη υποβάθμιση του περιβάλλοντος, επιδιώκοντας την αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης. Για το σκοπό αυτό ακολουθεί ένα μακροχρόνιο αλλά ταυτόχρονα ευέλικτο στρατηγικό σχέδιο, βάσει προτεραιοτήτων. Επιπλέον έχει δραστηριοποιηθεί για την οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων, ενθαρρύνοντας την ενεργό συμμετοχή των κατοίκων στα προγράμματα αειφορικής διαχείρισης των περιοχών τους και προωθώντας παράλληλα την ήπια τουριστική ανάπτυξη.

Στα πλαίσια αυτής της δράσης το WWF προχώρησε στην

ίδρυση και λειτουργία κέντρου ενημέρωσης στο Μικρό Πάπιγκο, με έμφαση στη σχέση ανθρώπου και φύσης στην Πίνδο.

Με αφετηρία λοιπόν το Πάπιγκο αναφέρεται σε όλη την περιοχή της Β. Πίνδου και αποβλέπει στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των ντόπιων και των επισκεπτών για το φυσικό περιβάλλον.

Το σχολείο του χωριού, χαρακτηριστικό δείγμα της Ζαγορίσιας αρχιτεκτονικής παράδοσης, στεγάζει την έκθεση που περιλαμβάνει πλούσιο υλικό (όπως φωτογραφίες, χάρτες κ.α.) για τη χλωρίδα και πανίδα της περιοχής.

Είναι συγκινητικό αν σκεφθεί κανείς ότι το σχολείο που είχε πάψει να λειτουργεί εδώ και πολλά χρόνια λόγω έλλειψης

μαθητών αρχίζει πάλι να επιτελεί το δημιουργικό του ρόλο ως χώρος μάθησης για μικρούς και μεγάλους.

Αξιοσημείωτο είναι ότι το WWF λαμβάνει πάντα υπόψη τον παράγοντα άνθρωπο που δραστηριοποιείται στο συγκεκριμένο χώρο και παράγει πολιτισμό. Η έκθεση επομένως περιλαμβάνει και αντιπροσωπευτικά κομμάτια της ιστορικής πορείας της περιοχής ξεκινώντας από την προϊστορία μέχρι τις μέρες μας και δίνοντας έμφαση στην οικονομική, πολιτισμική και πνευματική αναβάθμιση του Πάπιγκου αλλά και γενικότερα του Ζαγορίου λόγω της μετανάστευσης (18ος-19ος αι.).

Τονίζεται λοιπόν στην έκθεση η σύνδεση ανθρώπου και περιβάλλοντος για να μπορέσει ο

κάθενας μας να το γνωρίσει καλύτερα άρα να το προστατεύσει αποτελεσματικότερα αλλά και για να λειτουργεί πιο θετικά μέσα σ' αυτό. Για την επίλυση των προβλημάτων το WWF θεωρεί βασική προϋπόθεση τη συνεργασία με την τοπική κοινωνία και τους αρμόδιους φορείς ενώπιον της δημιουργίας του Εθνικού Πάρκου που σχεδιάζεται να γίνει στην περιοχή της Β. Πίνδου.

Τρίτος και σημαντικός στόχος είναι το κέντρο αυτό να γίνει ταυτόχρονα και ερευνητικός σταθμός ώστε οι επιστήμονες να μπορούν να αναζητούν εκεί χρήσιμες πηγές για τις μελέτες τους και παράλληλα να εκπαιδούνται νέες επιστημονικές μελέτες με θέματα που αφορούν την χλωρίδα και πανίδα της ευρύτερης περιοχής.

Προβλέπεται ακόμα η συστηματική ενημέρωση των μαθητών με επισκέψεις σχολείων και η εκπόνηση προγράμματος περιβαλλοντολογικής εκπαίδευσης ώστε οι αυριανοί πολίτες να γίνουν πιο συνειδητοποιημένοι απέναντι στη φύση μια σταδιακά αυξανόμενη απειλή και τα προετοιμασμένα σημάδια είναι εμφανή σε όλους. Πρέπει λοιπόν ο σύγχρονος άνθρωπος να αντιμετωπίζει με σκεπτικισμό και να ανασταλλεί δυναμικά αυτές τις απειλές με την ενεργό συμμετοχή του και με τη γνώση που τελικά θα τον οδηγήσει σε συνειδητή δράση για την επιδίωξη συμφερότερων συνθηκών για το περιβάλλον και για τον ίδιο.

Κική Αθ. Χριστοδούλου

Της Μάκως μου η καρσέλα

Τα έστρωνε τις γιορτές στο ματζάτο και μόλις περνούσαν οι επισκέψεις τα ξέστρωνε για να μη λιώσουν, και έβαζε τα καθημερινά από γκρι τραγόμελλο με σχέδια στην κορφή και στον πάτο.

— Απάγω απάνω έβαζε κυδώνια η μάκω κίτρινα φλουριά και μόλις άνοιγε μωσχολούσαν.

— Απ' όλη αυτή τη μαγεία εκείνης της καρσέλας σώζεται το εφταλιρίτικο συγκούνι, η ζώνια και το κουτί με λειλατημένο το περιεχόμενό και κυρίως άχρηστη τη μουσική, αφού ο αδελφός μου ο τρυπο-

τσούτσουλας που δεν άφηνε τα δύο απανωτά το άνοιξε και το βγάλε τα μάτια.

Η καρσέλα ήταν το μοναδικό δικό της πράγμα. Κι αν ήταν από ξενόχωρο, μακριά από μάνα κι αδελφία, αυτή ήταν όλη η ζωή, όλη η ψυχή όλη η τρυφερόδα κουμμένη εκεί, ότι ακριβό, ότι προσωπικό.

— Πόσες λυγρές, πόσες χαρές δεν φύλαγε ερημικά κλεισμένες η καρσέλα! Εκεί είχε ακόμα και τα θαφτικά της.

Αυτή κρατούσε το κλειδί, κι όλοι το σέβονταν και κανένας δεν την άνοιγε εκτός απ' αυτή.

Ακόμη και τα τακούτσια τα μοναδικά κι ανεπανάληπτα που έφυγαν σχεδόν μαζί με το Ζαγόρι κατά τα χαράματα μερακλωμένα έπαιζαν και τραγούδαν αυτοσχεδιάζοντας.

«Μην αγαπάς ποτόβλιακα (με πάθος) γυναίκα παντρεμένη αγαπά ποση ανύπαντρη καρσέλα κλειδαμένη».

Σήμερα η παλιά καρσέλα της μάκως λησμονημένη στον νοντά δεν κρύβει κανένα μυστήριο ούτε τίποτε πολύτιμο. Απλά εκεί βάζουν οι θείες μου τις κουβέρτες και τα σεντόνια που χρησιμοποιούγ το καλοκαίρι όταν έρχονται για να μην τις φάνε τα ποντίκια.

Διηγήσεις του χωριού

Λακκιώτης και Ζαγορίσιος

1803. Έπεσε το Σούλι. Ο Λακκιώτης έχασε τους προστάτες του Σουλιώτες. Αφέντης τώρα ο Αλή Πασάς.

1823. Τα Σουλτανικά ασκέρια παίρνουν το κεφάλι του Αλή. Αφέντης του τώρα ο Τούρκος.

Μαθημένος ο Λακκιώτης στο πόλεμο προσφέρει τη πολεμική τέχνη του σε όποιον τον πληρώνει. Μέχρι το 1851 το Κοινό των Ζαγορισίων μισθώνει Λακκιώτες για φύλαξη της περιοχής του Ζαγοριού από επιδρομές ληστών. Και ο Αλέξης Νούτσος είχε τριάντα Λακκιώτες για προστασία του. Η τούρκικη διοίκηση, όμως, δίδωχνει τους Λακκιώτες και διορίζει σώμα Αλβανών για φύλαξη της περιοχής. Ο Λακκιώτης έμαθε τα κατὰ τόπον στο Ζαγόρι, είδε και το έχος του Ζαγορίσιου και τα μεγάλα σπίτια. Κάνει και αυτός τώρα κλέφτι-καμπουλούκια και στο Ζαγόρι για άρπαγμα. Η τούρκικη διοίκηση πήρε τα μέτρα της και του κόπηκε ο δρόμος αυτός.

Τώρα ο Λακκιώτης ανεβαίνει ταξιδιώτης στα χωριά του Ζαγοριού για δουλειά. Τζουμπάνος, δραγάτης, χωραφάς, οικονόμος, προστάτης του σπιτιού. Μιά ζωή κατεπάνος από πάμπου-προσπάμπου, ξέρει να προστατεύει, αλλά και μπροστά και πίσω. Τάχε όλα. Φαί, ύπνο και δουλειά και γρόσια. «Χόρτασε ψωμί».

Ο Ζαγορίσιος στα ξένα, έμπορος. Έχει μείνει το ρητό: «Λακκιώτης έμπορος και Ζαγορίσιος κατεπάνος δε γίνεται». Σ' όλα τα χωριά του Ζαγοριού έφταναν Λακκιώτες και δούλεψαν χρόνια. Πολλοί έμειναν σε χωριά του Ζαγοριού, διατήρησαν δε και τα πατρογονικά τους ονόματα. Λένε δε ότι η φυλή των Ζαγορισίων ανακατεύτηκε με τη Λακκιώτικη τώρα αλήθεια-ψέμματα άλλος λογαριασμός!

Δουλευταί σε ζαγορίσιο νοικοκυριό βρέθηκε ένας νιος από χωριό της Λάκκας γύρω στα 1885. Πάμφτωχος έφτανε από το χωριό του. Αδερφάδες

πολλές είχε. Αγνός, τίμιος, νιος και δουλευταί. Σπίτι καλό με χωράφια, αμπέλια και ζωντανά. Τίμαε το ψωμί που έτρωε.

Ο νοικοκύρης στη Βλαχεΐα χρόνια. Στο χωριό γυναίκα και γιό. Πλούτινε εκεί. Έμπορος. Πού να αφήσεις το μαγαζί να κατέβει στο χωριό. Με τους κληρονομιάδες έστελνε ναπολιώνια και καλούδια.

Πέρασαν τα χρόνια. Το παιδί μεγάλωσε. Πήγε το σχολείο. Σκόλασε και το σχολαρχείο. Δέκα έξι χρόνων τώρα. Όλο μέτραε τα χρόνια ο πατέρας να μεγαλώσει το παιδί. Να το παντρεύει. Να το φέρει στη βλαχεΐα. Να έχει δικό του άνθρωπο στο εμπόριο. Μεγάλωσαν οι δουλειές.

Έστειλε χαμπάρι στη γυναίκα του. «Νάρθει το παιδί από νου. Να αναλάβει την επιχείρηση. Πρώτα όμως να το παντρεύει με Ζαγορίσια για να έχει το νου του πίσω».

Έλαβε το χαμπέρι η γυναίκα του. Σκοτούρα μεγάλη. Να βρει καλή νύφη. Να ταιριάζουν. Κάποια της είπε ότι σε κοντινό χωριό είναι μια καλή τσιούπρα, νοικοκυροπούλα. Έχει γονιούς καλούς.

Έμαθαν οι προξενήτρες και νάτες στο σπίτι. Όλα καλά λόγια είχαν για τη τσιούπρα. Παινέματα. (Λέει καμιά προξενήτρα κακά λόγια)!

Δε βασίζονταν στις προξενήτρες. Ήθελε από δικούς της ανθρώπους να μάθει. Να πέσει όξω! Ζωή είναι αυτή! Δε συγουρεύονταν πουθενά. Σκέφτηκε-ξανασκέφτηκε. Βρήκε πιο σίγουρο τον Λακκιώτη δουλευταί του σπιτιού της.

Το και το, του λέει «Το Σαββατόβραδο να πας στο σπίτι της νύφης να την δεις και να μου φέρεις καλά χαμπέρια. Μη με πάρεις στο λαμό σου! Ανοιχτά τα μάτια σου».

Και ένα Σαββατόβραδο νάτος ο Λακκιώτης μας στο σπίτι της νύφης. Κουβέντισε με τους συμπεθέρους και είπαν πολλά. Για τη ζωή στη Λάκκα, για τους Σουλιώτες και για τη

ζωή στο Ζαγόρι.

Καμιά φορά να βγαίνει και η νύφη από την άλλη κάμαρη, με τον ασημένιο δίσκο στα χέρια της και απάνω γιάλινο βάζο με γλυκό, ασημένια κουταλάκια και ποτήρια με νερό. Ντράπηκε. Πώς να πάρει! Και κείνη η φορεσιά της. Το μακρύ φουστάνι, το ολοκέντητο συγκούνι, το μανδύλι στο κεφάλι της με τα ασημικά. Και κείνη η λυγερή κορμοστασιά της με τα κόκκινα μάγουλα και την αστραφτερή ματιά της!

Πουρνό-πουρνό γύρισε στη κυρά του. «Νάρθεις πουρνό» του είχε πει. Παίνεσε ότι είδε. «Νοικοκυραίοι ανθρώποι».

Αντάμωσαν οι συμπεθέροι και τα κουβέντιασαν. Κανόνισαν και το γάμο. Όσο για τα παιδιά, ποιος τα ρώταε! Ότι πουν οι γονιό!

Έγινε και ο γάμος. Δυο μέρες γλέντι. Όλοι καμάρωναν τη νύφη. Σκόλασε ο γάμος. Έφυγαν οι συμπεθέροι, έφυγαν και οι φυλαχτίσιες. Όλοι στα γιατάκια για ύπνο και το ξεγύρι στη καμαρί του.

Πουρνό-πουρνό σηκώθηκε η νύφη, ντύθηκε τα καθημερινά της και καλημέρισε την πεθερά της.

Τι να δει η πεθερά! Η νύφη ήταν κοντούλα. Ο γιός ήταν λεβέντης! Στενοχωρήθηκε! Τάβαλε με τον δουλευταί της. «Κλειστά τάχες τα μάτια»!

— Ωρέ, κει που πήγα μου φαίνονταν ψηλή».

Πέρασαν μέρες, πέρασαν μήνες. Πήγε και στην εκκλησιά η νύφη στολισμένη. Έβανε και το παλούτσι με το ψηλό τακούνι. Λουλούδι.

Τον ευχαριστούμε.

ΣΝ' ΑΡΡΕΝΤΑ

Πώς αλλιώς, εξόν από την υπαρξιακή μας απόζευξη και τη μεταφυσική επανασύσταση, μπορεί κανείς να διανοηθεί τον, δια της εκμηδενίσεως του εγώ ή ακόμη και δια της πλήρους αποσάρκα-ποιήσεως, αγώνα για την απεξάρτηση από την αισθητή, ή παρρησιαστική παράσταση και την αιθεροποίηση της ψυχής, που τόσο βαρυνγκμά κάτω από τους αποσυνθετικούς τριγμούς και την εκ-κριματική αποφορά της ταγγισμένης ύλης...

Φωκίων Ιωάν. Κασάλης

Αλλά και στις δουλειές του σπιτιού μπροστά σ' όλα. Δεν άφηνε τις δουλειές να παν χαμένες. Γλυκομήλητη και νοικοκυρά. Χαρά στο σπίτι. Πέρασαν καλά.

Κι η πεθερά έδινε στον Λακκιώτη ευχές. «Να σχωρεθούν τα πεθαμένα σου! Να ζήσεις χρόνια»!

Κάποτε ο Λακκιώτης έφτανε για το χωριό του. Τον καρτέρα-γαν.

Πεθερά και νύφη τον φόρτωσαν με καλούδια και γρόσια και τον κατευόδωσαν.

«Αν ξανάρθεις, το σπίτι μας είναι ανοιχτό».

Ο ΜΕΡΑΚΛΗΣ

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ

— Κριός στην τάβλα! Και ο Λακκιώτης: «Να δεις εμείς, κυρά τι κριός τρώμε! Πασκαλιά-αποκριά-πανηγύρι, όλο κριός τρώμε»!

Και η κυρά:

«Έχετε και τρώτε»!

Τα είπε τόσο γρήγορα ο Λακκιώτης που δεν κατάλαβε η κυρά.

— Λακκιώτης γύρισε στο χωριό του από ταξίδι στο Ζαγόρι και έκανε το πολύξερο και κοσμογυρισμένο. Έλεγε:

— «Εγώ γνωρίζω τον κόσμο όλο, από το Μανασί ως τους Κοντάτες»! Χωριό στο Ζαγόρι και χωριό στη Λάκκα.

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΒΛΑΧΟΣ

Τυπογράφος

ΣΗΜ.: Ο Κ.Π.Β. είναι από την Έλαφο, για την οποία έγραψε ένα ωραίο βιβλίο που μας χάρισε.

Τον ευχαριστούμε.

Ένας περίπατος
σε χωριά του Ζαγοριού

Την 1η του Ιουλίου, στον Άγιο Νικόλαο Κοπάνων, αρκετοί Ζαγορίσιοι και φίλοι παρακολούθησαν την επιμνημόσυνη δέηση και προσευχήθηκαν για την ανάπαυση της ψυχής του «βάρδου» του Δημοτικού τραγουδιού Χρ. Καψάλη του πασίγνωστου «Ζιούλη».

Εκεί αυθόρμητα και χωρίς να το έχουμε προγραμματίσει αποφασίσαμε με το Βασίλη να κάνουμε μια μικρή εκδρομή στα πιο κοντινά χωριά του Ζαγοριού.

Σε μικρή ώρα περίπου βρεθήκαμε στους Ασπραγγέλους. Στην πλατεία, που το καλοκαίρι κάτω από τη σκιά των δυο τεράστιων πλατάνων της και το αεράκι, εξασφαλίζει μοναδική δροσιά, αρκετοί ντόπιοι και Γιαννιώτες μας υποδέχτηκαν. Είχαν κι εκεί μνημόσυνο του μακαρίτη Φάνη Παπαλεξίου. Ήταν συνάδελφός μου στην Αγροτική και πολύ καλός φίλος. Η αδελφή του, γυναίκα του μ. Β. Τσιπαρά με τα παιδιά της, τον Τάκη και τον Νίκο, τίμησαν όπως έπρεπε τον καλό και στενό συγγενή τους. Ο Θεός ας αναπαύσει την ψυχή του.

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρω μερικούς καλούς φίλους που μας καλωσόρισαν στη Ντοβρά, όπως το Μιχάλη Φωτόπουλο, το Φοίβο, το Μάκη, το γαμπρό μας στο Πάτιγκο το Μιχάλη, τον ...Καρβούνη και βέβαια το δραστήριο Δήμαρχο Γαβριήλ Παπαναστασίου, που συναντήσαμε καθώς φεύγαμε.

Ο δρόμος ύστερα, διασχίζοντας τον Κάμπο της Βίτσας, μας έβγαλε γρήγορα στην περιοχή των Πάνω Σουδενών και πληροτροφεία των αξέχαστων φίλων Άρη και Τακούλη, όπου μας υποδέχτηκε η αείμνηστη Αθανασία.

Στο καφενείο του χωριού, στα Κάτω Σουδενά, καθήσαμε στο μπαλκόνι στη δυτική πλευρά, που δεν είχε φθάσει ακόμη ο ήλιος.

Δεν άργησε να συμπληρωθεί ο ο κύκλος μας καλής παρέουλας από 3-4 ντόπιους και 4-5 Γιαννιώτες, μαζί με το Δήμαρχο που κατέφθασε κι αυτός με καλή διάθεση.

Ήταν εκεί ο Χρ. Γκράτζιος, ο Σπύρος Καραϊσκος, κι άλλοι (ντόπιοι) και επισκέπτες χωριανοί, εκτός από τον Κώστα Φωτέτιο και οι Γιώργος Κατελίδης, ο υποφαινόμενος ο Βάσιος, ο Δήμαρχος.

Πρόθυμη εξυπηρέτηση με πλούσιους μεζέδες, αγνό τσίπουρο, ούζο με παγάκι και φθηνές τιμές από το Βασίλη και τη γυναίκα του καθώς και το Στέλιο που έχουν αναλάβει το καφενείο. Εκείνο όμως που τράβηξε την προσοχή μου, ήταν η θέα στον Πέρα Μαχαλά, τον Προσήλιο του χωριού. Ένα παραδοσιακό Ζαγορίσιο χωριό με πετρόχτιστα, άλλα μικρά και άλλα μεγαλύτερα, καλοκτισμένα και πλακοσκεπασμένα σπίτια, κάπως άτακτα κατανεμημένα, μεταξύ αυτών και των συμμαθητών μου Γ. Παπαγεωργίου και Φάνη Τουλούπη και λίγα χαλάσματα. Μικρά χερσοτόπια, κάποτε καλλιεργημένα κηπαρδία, δέντρα, σφεντάνια, κουροξυλιές, λίγες καρυδιές, κορομηλιές, βατινιές, κληματοσίδες και περγουλιές. Ένα όμορφο τοπίο, που κυριαρχείται από το πράσινο, καθώς απλώνεται ψηλά από τα μεγάλα πουρνάρια και τον πυκνό πουρνάρδοτο, χαμηλά στην πλαγιά μέχρι τον Άη Τσιτάρο. Καμιά ανθρώπινη παρέμβαση ευτυχώς μέχρι τώρα. Δεν αλλοίωσε τον πίνακα, που έφτιασαν το 18ο και 19ο αιώνα οι ξενιτεμένοι Ζαγορίσιοι κι ο Πλάστης!!

Έγινε κουβέντα για το Τμήμα ΤΕΙ, που προβλέπεται να λειτουργήσει στα Κάτω Πεδιά. Κι η απάντησή! «Να εκεί κάτω, σ' εκείνο το σπίτι, που δώρισε ο Κώστας Φωτέτιος στο χωριό». Έμεινα κατάπληκτος! Ένα σπίτι πετρόχτιστο, διόροφο, παραδοσιακό, γύρω στα 100 τ.μ. οριζόντια κάλυψη.

Ότι χρειαζόταν!! Είναι να μη θαυμάζεις και να μην εκτιμάς αυτούς τους απλούς μεγαλόψυχους, αφιλοκεδείς ανθρώπους;

Είλικρινά χαίρομαι, που έχω αγαθό φίλο τον Κώστα Φωτέτιο...

Γιάννινα 4 Ιουλίου 2001

Κώστας Δημ. Χριστοδούλου

Το λαογραφικό μουσείο
Κήπων

Το Σάββατο, 7 Ιουλίου, ήταν και είναι μια σημαντική μέρα για τους Κήπους και για όλο το Ζαγόρι μας, αφού ο πρώτος πολίτης της χώρας μας ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, παρέστη στο λαογραφικό μουσείο Κήπων και είδε από κοντά όλα εκείνα, που συγκέντρωσε ως τώρα ο ιδρυτής του Αγάπιος Τόλης. Ο συλλέκτης αυτού του μουσείου είδε ένα όνειρο του να πραγματοποιείται και να υλοποιείται, αφού εκείνη τη μέρα όλη η Ελλάδα πληροφορήθηκε, ότι ο πρόεδρος της βρίσκεται σ' ένα σπουδαίο και σημαντικό λαογραφικό μουσείο του ιστορικού Ζαγοριού.

Ο Αγάπιος Τόλης είχε βάλει ως στόχο της ζωής του, εδώ και δεκαετίες, τη διατήρηση της ζαγορίσιας πολιτιστικής κληρονομιάς κι αυτό, όπως αποδεικνύεται σήμερα, το πέτυχε κατά τον καλύτερο τρόπο, αφού βλέπει κανείς εκεί μέσα τους καμημούς των αιμνηστών προγόνων μας, τις χαρές τους, τις λύπες τους και γενικά την ιστορία του τόπου μας.

Όλοι οι παρόντες εκείνη τη μέρα σ' αυτό το λαογραφικό μουσείο εντυπωσιάστηκαν απ' τη μεγάλη και σπουδαία λαογραφική συλλογή του κατοίκου των Κήπων και τώρα, όπου και να βρεθούν, λένε στους γνωστούς και φίλους τους: «Αξίζει τον κόπο να πάτε στους Κήπους να δείτε όλα, όσα υπάρχουν σ' αυτό το μουσείο. Θα δείτε πράγματα, που θα σας συγκινήσουν και θα σας ευχαριστήσουν, που τα συγκέντρωσε ένας άνθρωπος που ήταν δεκαετίες πρόεδρος αυτού του χωριού, μια και του είχαν εμπιστοσύνη όλοι ανεξαιρέτως οι συγχωριανοί του. Θα δείτε συλλογή παλαιών αντικειμένων, βιβλίων, χειρογράφων, στολών και γενικά ό,τι έχει σχέση με το παρελθόν και την ιστορία του Ζαγοριού μας. Μερικά απ' αυτά τα αντικείμενα έχουν ηλικία μέχρι και τριακοσίων χρόνων και γέμισε μ' αυτά δέκα-πέντε δωμάτια και πέντε σπίτια συνολικά».

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας εντυπωσιάστηκε εκείνη τη μέρα και δέχτηκε πολλές προσκλήσεις να πάει και σ' άλλα χωριά του Ζαγοριού. Ο λίγος χρόνος όμως της παραμονής του, του επέτρεψε να πάει σε έξι χωριά της περιοχής μας και να μείνει κατενθουσιασμένος μετά.

Μου κάνει εντύπωση όταν συναντώ τουρίστες στα Γιάννενα και στο Ζαγόρι και με ρωτούν: «Το λαογραφικό μουσείο Κήπων είναι κοντά μας; Θέλουμε να πάμε αφού πληροφορηθήκαμε, ότι εκεί θα δούμε πολλά, που έχουν σχέση με την ιστορία και το παρελθόν του Ζαγοριού. Θα πάμε στο Βίκο και στο Μονοδέντρο και σ' άλλα χωριά του Ζαγοριού αλλά στους Κήπους, θέλουμε οπωσδήποτε να πάμε, γιατί έχει κάτι σημαντικό να μας δείξει και να μας παρουσιάσει».

Κι όλοι μας συμφωνούμε σήμερα μ' αυτή τη σκέψη, αφού μπορεί κανείς άνετα να γνωρίσει τις ομορφιές και το παρελθόν όλου του Ζαγοριού τόσο εύκολα, ευχάριστα και αποδοτικά. Και πόσο ωραίο θα ήταν, αν η κάθε πρώην Κοινότητα του Ζαγοριού έκανε μια τέτοια προσπάθεια, που εφαρμόσε με σχολαστικότητα, υπομονή και επιμονή ο ιδρυτής του Μουσείου των Κήπων. Έτσι και μόνον θα είχε μια ζωντανή εικόνα στο κάθε χωριό και ο τελευταίος επισκέπτης του.

ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΛΕΚΚΟΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΗΜΕΡΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Στις 7 και 8 Ιουλίου ο πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κ. Στεφανόπουλος βρέθηκε στο Ζαγόρι μας, για τα εγκαίνια τη περιφημής φωτογραφικής έκθεσης του Ελβετού FRED BOISSONAS, στο Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο στο Μονοδένδρι.

Προερχόμενος από την Πωγωνιανή, όπου το πρωί του Σαββάτου (7/7) παραβρέθηκε στην απονομή των πτυχίων στους αποφοιτήσαντες από το εκεί Ίδρυμα Λάτση, ο πρόεδρος έγινε θερμά δεκτός στην είσοδο των Κάτω Σουδενών (είσοδος του Δήμου Κ. Ζαγορίου, από τη μεριά του Καλπακίου) από τον Δήμαρχο και το Δ. Συμβούλιο του Δήμου, το Τ.Σ. του χωριού, τον πρόεδρο και μέλη του Π.Σ.Ζ. και από πολλούς κατοίκους.

Η υποδοχή έγινε στον περίβολο του παγκάλιστου ναού των Ταξιαρχών, του οποίου τις σπάνιες αγιογραφίες των Καπεσοβιτών αγιογράφων (1749) θαύμασε, εκφράζοντας συγχρόνως και τη θλίψη του για τις εκτεταμένες φθορές τους. Εκεί του υπενθυμήθηκε, πως την εποχή που χτιζέτο ο ναός αυτός (1591-1602), μερικές οικογένειες από τα Άνω και Κάτω Σουδενα, κυνηγημένες από τους Τούρκους, έβρισκαν φιλόξενο καταφύγιο εκεί στα ορεινά του Χελμού, της δικιάς του Αχαΐας, χτιζοντας καινούργια χωριά με το ίδιο όνομα (σήμερα-μεταλλαγμένα κι αυτά σε Άνω και Κάτω Λουσοί).

Μεταξύ των οικογενειών εκείνων και η ιστορική των Πετιμεζάδων.

Μετά τα Κάτω Σουδενα πέρασε από τη Βίτσα, όπου του έγινε θερμή υποδοχή από τους κατοίκους του Ζαγορίσιου Κεφαλοχωριού, κι αφού ξεκουράστηκε για λίγο στο Μονοδένδρι, το απόγευμα επισκέφτηκε τον περιλαμπρικό Τρισυπόστατο Ναό των Νεγιάδων, το πασίγνωστο πια, Μουσείο του Αγάπριου Τόλη στους Κήπους, και το Κουκούλι, θαυμάζοντας κατά τη διαδρομή τα πανέμορφα γεφύρια της περιοχής.

Το βράδυ παρακάθηκε σε δείπνο, που του παρέθεσε ο Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου στην Ελάτη - στο ωραίο Κέντρο του κ. Γιαννακόπουλου, όπου ο πρόεδρος με τη γνωτή του άνεση και το μεστό λόγο, ευχαρίστησε το Δήμο και αναφέρθηκε με πολύ επαινετικά λόγια στην ιστορία, τον πολιτισμό και τις ομορφιές του Ζαγοριού.

Την επομένη, Κυριακή 8 Ιουλίου, μετά τη θεία λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγ. Αθανασίου στο Μονοδένδρι, εγκαίνιασε την εκπληκτική, πράγματι, έκθεση του F. BOISSONAS (πιο λεπτομερικά στα ρεπορτάζ του Γιαννιώτικου τύπου, που αναδημοσιεύουμε, στη συνέχεια).

Το απόγευμα ο κ. πρόεδρος αναχώρησε, αποκομίζοντας σίγουρα, όμορφες στιγμές και εικόνες από τη διήμερη αυτή επίσκεψη στο Ζαγόρι μας.

Ο κ. Αγάπιος Τόλης προσφέρει στον πρόεδρο της Δημοκρατίας ως δώρο αναμνηστικό της επίσκεψής του, μία ασημένια ζαγορίσια ζώνη.

Η ΕΚΘΕΣΗ FRED BOISSONAS
ΣΤΟ ΡΙΖΑΡΕΙΟ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΟ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Μεγάλο πολιτιστικό γεγονός για την Ήπειρο

Για περισσότερη από μία ώρα απήλυνε την περασμένη Κυριακή στο Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κ.Στεφανόπουλος την πραγματικά εντυπωσιακή φωτογραφική έκθεση «εικόνες της Ελλάδας» του Fred Boissonnas, την οποία εγκαίνιασε ο ίδιος σε μια λαμπερή τελετή. Η έκθεση οργανώθηκε από το Ίδρυμα Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής με τη χορηγία του Ομίλου Πάτσης.

Είναι η πιο ολοκληρωμένη στη χώρα μας έκθεση έργων του μεγάλου Ελβετού καλλιτέχνη και φιλέλληνα, ο οποίος μεταξύ 1903 και 1930 με τις φωτογραφίες

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στο χώρο της έκθεσης με δύο από τους απογόνους του Fred Boissonas στην τελετή των εγκαίνιων.

του από τις ονομαστές γυάλινες πλάκες του και τα Λευκώματά του - πραγματικά έργα τέχνης αποκάλυψε και πρόβαλε στην Ευρώπη και σε ολόκληρο τον κόσμο, με σπάνια αισθαντικότητα και μοναδική τεχνική, τα γεμάτα φως τοπία μας, τα λαμπρά αρχαία μνημεία μας και την ζωντανή καθημερινότητα του λαού μας.

Στο πανέμορφο Μονοδένδρι εκτίθενται 135 φωτογραφίες διαστάσεων 0,40Χ0,50, από διάφορα ταξίδια του Fred Boissonnas στην Ελλάδα, που οι περισσότερες ήταν μέχρι σήμερα άγνωστες. Η εκτύπωσή τους έγινε στο εργαστήριο Nicolas Spulerzus Γενεύης.

Στην ίδια εκδήλωση του Μονοδενδρίου έγινε επίσης η παρουσίαση μνημειακού Λευκώματος καθώς και μοναδικής ομορφιάς και καλλιτεχνικής ποιότητας αφισών (πόστερ) με έργα του Fred Boissonnas που θα διατίθενται αποκλειστικά από το Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου.

Η έκθεση του Fred Boissonnas μετά το Μονοδένδρι θα μεταφερθεί στο Μουσείο Μπενάκη στην Αθήνα και στο Ωνάσειο Εκθεσιακό Κέντρο της Ν. Υόρκης. Η Έκθεση θα είναι ανοιχτή κάθε ημέρα εκτός Δευτέρας από τις 11:00 π.μ. μέχρι 15:00 μ.μ.

Πληροφορίες στο Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου τηλ.: 0653-71573.

«ΗΠΕΙΡΟΣ»

Στη συνοδεία του κ. Προέδρου μεταξύ άλλων και ο Άδωνις Κύρου, ιστορικός εκδότης της «ΕΣΤΙΑΣ» και η σύζυγός του Μαρία Μπακού, δήμου ανάμεσα σε δύο γυναίκες του Μονοδενδρίου.

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ: Εντυπωσιασμένος ο Πρόεδρος από την έκθεση Μπουασονά

Η αποκάλυψη μίας άλλης Ελλάδας

Σε μια ζεστή τελετή την Κυριακή το πρωί στο Μονοδένδρι εγκαινιάσθηκε η μεγάλη έκθεση φωτογραφίας του Ελβετού Φρεντ Μπουασονά. Η έκθεση είναι στην ουσία ένα μοναδικό πανόραμα της Ελλάδας των αρχών του 20ου αιώνα όπως την είδε στα ταξίδια του ο Μπουασονά, ο λάτρης της Ελλάδας, αλλά και ο μεγάλος ευρωπαϊκός καλλιτέχνης που άνοιξε το δρόμο της ταξιδιωτικής φωτογραφίας προς την τέχνη. Ανάμεσά τους και φωτογραφίες της Ήπειρου στην οποία ο Μπουασονά βρέθηκε λίγο μετά την απελευθέρωση του 1913.

Πάνο, ο Άγγελος Κίτσιος παρουσιάζει το λεύκωμα της έκθεσης Μπουασονά. Κάτω, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κούβει την κορδέλα των εγκαίνιων.

που στο Μονοδένδρι έχει αποκτήσει πλέον ένα σχήμα.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας περιηγήθηκε στους χώρους του εκθεσιακού κέντρου για σχεδόν μία ώρα και στη συνέχεια παρακολούθησε παραδοσιακούς χορούς από το Σύνδεσμο Ζαγορισιών και τα μικρά παιδιά του Λυκείου Ελληνίδων τα οποία και έκλεψαν τελικά την παράσταση. Στη δήλωση ήταν λακωνικός και σαφής: «Η έκθεση αποκαλύπτει μία Ελλάδα που δεν γνωρίσαμε, αλλά που την αισθανόμαστε παρά πολύ κοντά μας». Έκπληξη ήταν η δήλωση του Δημάρχου Ιωαννίνων κ. Αν. Παπασιάνου ο οποίος ζήτησε να μεταφερθεί και στα Γιάννινα η έκθεση για να τη δει περισσότερος κόσμος.

Ακολούθησε γεύμα στο οικοτροφείο της Ριζαρείου κατά το οποίο τιμήθηκαν και όσοι πρόσφεραν κάθε είδους βοήθεια στη ολοκλήρωση της έκθεσης με προεξέκτο το Ίδρυμα Λάτση που ανέλαβε το μεγαλύτερο μέρος των εξόδων και των επαφών με την Ελβετία.

Παρόντες στην εκδήλωση εκτός του κ. Πάτσια, ο Μητροπολίτης Ιωαννίνων Θεόκλητος, ο Νομάρχης Ιωαννίνων και ο Περιφερειάρχης, οι βοηθευτές Κάρλος Παπούλιας και Σταύρος Καλογιάννης, ο πρώην υπουργός Γιώργος Κασιφάρας, δήμαρχοι του Ζαγορίου, και εκπρόσωποι του αρχείου Μπουασονά από την Ελβετία. Γύρω στις 3 η πολυπληθής αποστολή του Προέδρου αποχώρησε και τις 4 έφυγε αεροπορικά από τα Γιάννινα ολοκληρώνοντας ένα εργάδες πολιτιστικό διήμερο που έφερε τον Κωστή Στεφανόπουλο κοντά σε πολλά από τα χωριά του Ζαγορίου. Το πρόγραμμά του άλλαξε πολλές φορές, αφού πολλοί ήταν οι κάτοικοι που ήθελαν να τον μιλήσουν από κοντά.

ΦΙΛΗΜΩΝ ΚΑΡΑΜΗΤΣΟΣ

Ο Πρόεδρος στο Κουκούλι και στην γύρω περιοχή

Μετά τα Κάτω Πεδιναί, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κωστής Στεφανόπουλος πέρασε στο Κεντρικό Ζαγόρι.

Στο γεφύρι του Κυρ-Νούτσου ή Κόκκορου τον υποδέχτηκαν με πολύ ενθουσιασμό οι κάτοικοι του Κουκουλίου.

Οι μικροί μαθητές Γιώργος Βακάμης και Μιχαέλλα Τσούρη του προσέφεραν λουλούδια.

Ο πρόεδρος τα αγκάλιασε και τα φίλησε με πολύ στοργή.

Τον χαιρέτησε ο πρόεδρος της αδελ. Κουκουλιωτών Γιάννης Βακάμης ο οποίος του ανέφερε ότι ένα μεγάλο διδακτήριο στην Πάτρα το έκτισε ο Κουκουλιώτης Ευεργέτης Κων/νος Στρούμπος.

Ο Πρόεδρος συγκινήθηκε, γιατί όπως μας είπε τελείωσε το Δημοτικό και το Γυμνάσιο στο Στρούμπειο Διδακτήριο και με ευχαρίστηση δέχτηκε να επισκευτεί το Κουκούλι την πατρίδα του Στρούμπου, μετά το Μουσείο του Τόλη στους Κήπους.

Επειτα περπάτησε πάνω στο γεφύρι του Κυρ Νούτσου ή Κόκκορου. Εκεί είχε μία ευχάριστη έκπληξη.

Οργανοπαίχτες Δημοτικών τραγουδιών του έπαιζαν τραγούδια της Ξενιτειάς, τον Ρόβα, Μαύρα μου χελιδόνια από την Αραπιά και άλλα.

Κατά την διαδρομή πάνω στο γεφύρι τον ενημέρωσε ο πρόεδρος της αδελφότητας για το γεφύρι, τον Μικρό και τον Μεγάλο Βίκο και την γύρω περιοχή.

Τον εντυπωσίασαν οι γύρω βράχοι και το χτίσιμο του γεφυριού. Στη συνέχεια στάθηκε για λίγο στο γεφύρι το Καλογερίκο ή του Πλακίδα, το έκανε τερμάτιο εντύπωση το καταπληκτικό τρίτο γεφύρι, είδε από μακριά το πανέμορφο γεφύρι του Κοντοδήμου ή Λαζαρίδη. Πήγε στους Νεγάδες στην εκκλησία, στο Μουσείο του Τόλη στους Κήπους και όπως μας είχε υποσχεθεί κατέληξε γύρω στις 9 η ώρα το βράδυ στο Κουκούλι.

Στο Μεσολόρι τον υποδέχτηκαν με μεγάλο ενθουσιασμό οι κάτοικοι του χωριού. Του Προσέφεραν νερό από την βρύση του Μπασιά-Μάνθου που βγαίνει κάτω από τα βράχια της εκκλησίας της Ζωοδόχου Πηγής και του ευχηθήκαμε η Παναγία η Ζωοδόχος Πηγή να τον έχει πάντα γερό, για το καλό της πατρίδας μας.

Ο πρόεδρος συγκινήθηκε βαθύτατα. Η αδελφότητα προσέφερε στον Πρόεδρο και σε όλους της συνοδείας του, τσιπουράκι γλυκό του κουταλιού, κεράσι και βύσσινο, πίττα Ζαγορίσια και λουκουμάδες.

Κουβεντιάσαμε αρκετά για το χωριό μας, το Ζαγόρι την ιστορία του, τον πολιτισμό του το φυσικό του περιβάλλον.

Επειτα πήγαμε στην εκκλησία μας.

Εμείς ενθουσιασμένοι από τις ταξιδιωτικές, το ξυλόγλυπτο, εσωγλυπτο, τέμπλο του, τον εσωτερικό του στολισμό.

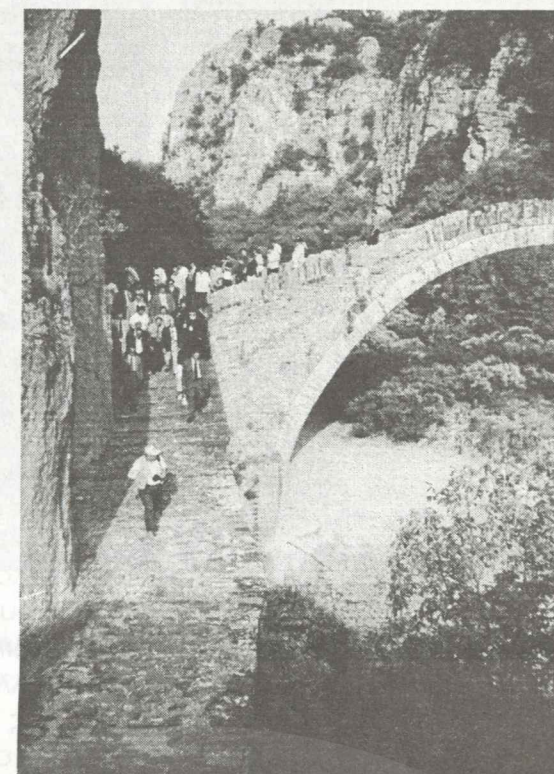
Κουβεντιάσαμε για την λαϊκή αρχιτεκτονική την Βυζαντινή αγιογραφία, τα ξυλόγλυπτα, τους τεχνίτες που έκαναν τις εκκλησίες.

Μετά την ξενάγηση που έγινε από τον Ιερέα Κων/νο Δήμου, γύρω στις 10 έφυγε για την Ελάτη.

Εμείς δεν θα ξεχάσουμε την τιμή που μας έκανε, την απλότητα του, την καλή του καρδιά.

Πολύ θα θέλαμε να βρούμε σαν απλός πολίτης και να ξεκουραστούμε στο χωριό μας, στο Ζαγόρι.

Ο πρόεδρος της αδελφότητας
ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΚΑΜΗΣ

Στη γέφυρα του Κόκκορου

ΕΤΣΙ ΜΑΣ ΒΛΕΠΟΥΝ ΟΙ ΞΕΝΟΙ

«Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ CARTSTEN HÖEG
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΟΥΣ»

Συμμετοχή του συμπατριώτη μας Ευριπίδη Μακρή σε Διεπιστημονικό Συνέδριο στην Κοπεγχάγη

Γράφει ο ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΠΑΠΙΓΚΙΩΤΗΣ

Στις 30 Απριλίου, 1 και 2 Μαΐου ε.ε. διεξήχθη στην Κοπεγχάγη Διεπιστημονικό Συμπόσιο αφιερωμένο στο σπουδαίο ελληνική Cartsten Höeg, με αφορμή τη συμπλήρωση 40 χρόνων από το θάνατό του. Ο Höeg, γλωσσολόγος, κλασικός φιλόλογος, βυζαντινολόγος και νεο-ελληνιστής, παραμένει ακόμα άγνωστος στο ευρύ κοινό. Η σημασία του έργου του, όμως αποκαλύπτεται στις μέρες μας και αφορά ιδιαίτερα την Ήπειρο, καθώς ο Höeg είναι ο πρώτος συστηματικός μελετητής του πολιτισμού των Σαρακατσανών της Ηπείρου.

Ο Κάρστεν Χέγκ γεννήθηκε στο Άαλμποργκ της βόρειας Δανίας το 1896. Το 1914 ξεκινάει σπουδές κλασικής φιλολογίας στην Κοπεγχάγη και το 1921 συνεχίζει τις σπουδές του στη Γαλλία, ξεκινώντας ταυτόχρονα μαθήματα Νέων Ελληνικών.

Αποφασίζει να κάνει διδακτορική διατριβή σχετική με τη νεοελληνική γλώσσα. Ο γλωσσολόγος Γ. Αναγνω-

στόπουλος, από το Πάπιγκο Ζαγορίου, του προτείνει να μελετήσει τα ιδιώματα της Βόρειας Ελλάδας και του μιλάει για τους Σαρακατσανούς. Το 1922 ο Höeg φτάνει στην Ήπειρο και μένει στις στάνες των Σαρακατσανών που ξεκαλοκαιριάζουν στα βουνά του Παπίγκου και του Τσεπελόβου. Το 1924 επανέρχεται και συναντάει Σαρακατσανούς που ξεχειμάζαν στον κάμπο της Φιλιπιάδας. Στο ταξίδι αυτό αρρώστησε από ελονοσία, η οποία επρόκειτο να τον ταλαιπωρεί σ' όλη του τη ζωή. Αυτή ήταν

και η αιτία που δεν μπόρεσε να επισκεφτεί ξανά την Ήπειρο.

Το αποτέλεσμα της επιτόπιας έρευνάς του είναι η διδακτορική διατριβή του: «Les Saracatsans, une tribu nomade grecque». (Οι Σαρακατσάνοι, μια ελληνική νομαδική φυλή), η πρώτη σημαντική μονογραφία για τους Σαρακατσάνους.

Το 1926 αναγορεύεται καθηγητής κλασικής φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης. Ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τη βυζαντινή μουσική, την οποία και μελέτησε σε αρκετά μοναστήρια (Μετέωρα, Άγιο Όρος). Το 1931 πρωτοστάτησε στην ίδρυση του Ινστιτούτου «Μνημεία Βυζαντινής Μουσικής» στην Κοπεγχάγη.

Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου λαμβάνει ενεργό δράση στην Αντίσταση και το 1944 συλλαμβάνεται από τους Γερμανούς. Μετά τον πόλεμο επιστρέφει στο Πανεπιστήμιο και συνεχίζει τα ταξίδια στην Ελλάδα και αλλού. Το 1949 επισκέπτεται τη Σοβ. Ένωση

και τη δεκαετία του '50 ασχολείται με τους Εσκιμώους της Γροιλανδίας. Πέθανε το 1961.

Ο Höeg είχε αναπτύξει ιδιαίτερους συναισθηματικούς δεσμούς με τους Σαρακατσανούς και την Ήπειρο, τους οποίους μετέδωσε στο οικογενειακό και επιστημονικό περιβάλλον του. Η κόρη του Mette Koprow, αναφέρει πως οι διηγήσεις του πατέρα της και οι φωτογραφίες του τους έκανα να νιώθουν ότι άκουγαν τα κουδούνια των κοπαδιών και τα τραγούδια των βοσκών!

Οι δεσμοί αυτοί αναθερμάνθηκαν τα τελευταία χρόνια. Το 1998 μια ομάδα 20 Δανών (μεταξύ των οποίων η κόρη και ο ανηψιός του Höeg) επισκέφθηκαν τα Γιάννινα και το Πάπιγκο και ήρθαν σε επαφή με την Αδελφότητα Σαρακατσανών Ήπείρου. Το 2000 η Αδελφότητα και το Ινστιτούτο της Δανίας στην Αθήνα συνεργάστηκαν για τη μετάφραση του ημερολογίου του Höeg στα ελληνικά. Την ίδια χρονιά ο Ευριπίδης Μακρής, λαογράφος και συγγραφέας του βιβλίου «Ζωή και Παράδοση των Σαρακατσανών», προσκλήθηκε από το Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης για να μιλήσει στο Διεπιστημονικό Συμπόσιο για τη Σπουδαιότητα του έργου του Höeg για τους Σαρακατσανούς.

Το Συμπόσιο περιλάμβανε τρεις θεματικές ενότητες και πραγματοποιήθηκε:

1) 30 Απριλίου, στο Τμήμα Μουσικολογίας.

ΕΤΣΙ ΜΑΣ ΒΛΕΠΟΥΝ ΟΙ ΞΕΝΟΙ

2) 1 Μαΐου στο Ινστιτούτο Ελληνικών και Λατινικών.

3) 2 Μαΐου, στο Τμήμα Ανατολικοευρωπαϊκών Σπουδών.

Από ελληνικής πλευράς συμμετείχαν ως εισηγητές: ο κ. Ευριπίδης Μακρής, ο κ. Ιωάννης Αρβανίτης της Βυζαντινής μουσικής από το Ιόνιο Πανεπιστήμιο και ο κ. Αλέξανδρος Λίγκας από το Κέντρο Έρευνας της Ευρωπαϊκής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης. Παρευρέθηκαν ο Πρέσβης της χώρας μας στη Δανία κ. Αντώνης Νικολαΐδης και ο υπεύθυνος Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων της Πρεσβείας κ. Γιώργος Φωτόπουλος. Ας σημειωθεί επίσης ότι στο Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης λειτουργεί Τμήμα Νεοελληνικής Γλώσσας με 50 περίπου φοιτητές.

Στη διάρκεια του Συμποσίου παρουσιάστηκε το νεοεκδοθέν στα ελληνικά ημερολόγιο του Höeg από το ταξίδι του στα βουνά του Ζαγορίου το 1922. Το βιβλίο αυτό εκδόθηκε από το Ινστιτούτο της Δανίας στην Αθήνα, με τη χρηματοδότηση του Ιδρύματος «Ελένης Νάκου» και του Ιδρύματος «Birgitot forgen Varming». Πρόκειται για ένα αξιόλογο ντοκουμέντο με σπάνιο και εξαιρετικής ποιότητας φωτογραφικό υλικό. Η μετάφραση έχει γίνει από την κ. Παναγιώτα Γούλα, καθηγήτρια Κλασικής Φιλολογίας στην Κοπεγχάγη.

Σχετικά με τη σπουδαιότητα του έργου του Höeg για τους Σαρακατσανούς, ο Ευριπίδης Μακρής τόνισε ότι ο Höeg ήταν ο πρώτος επιστήμονας που «ανακάλυψε» την ύπαρξη αυτού του νομαδικού φύλου και μίλησε για την αρχαιοελληνική τους καταγωγή. Το έργο του είναι μια επιτυχημένη ανάλυση της υλικής και ηθικοκοινωνικής τους ζωής και μια λεπτο-

μερέσταση γλωσσολογική μελέτη του σαρακατσάνικου ιδιώματος. Ο κ. Μακρής τόνισε ότι ο Δανός επιστήμονας κατάφερε να μπει στον ψυχισμό των Σαρακατσανών: Ανακάλυψε και περιέγραψε το χαρακτήρα τους, τα ψυχικά τους χαρίσματα και τις αδυναμίες τους. Περιέγραψε την υλική ζωή τους, τον επαγγελματικό τους βίο, τα έθιμα του γάμου, την κατανομή εργασίας μεταξύ ανδρών και γυναικών, την αντιμετώπισή τους από τους άλλους Έλληνες. Επισήμανε την ανιδιοτελή φιλοξενία τους, τη βαθιά χριστιανική τους πίστη, την ξυλογλυπτική τέχνη και τα τραγούδια τους.

Σχετικά με το παρόν, ο κ. Μακρής είπε ότι, αν ξαναβρισκόταν στην Ελλάδα σήμερα, ο C. Höeg δε θα έβρισκε πλέον τους νομάδες Σαρακατσανούς. «Ο κύκλος του νομαδικού έπους τους έκλεισε και τα βουνά τους, αφρούρητα πια, χαράκωθηκαν από τις μηχανές, που σπίλωσαν και πλήγωσαν

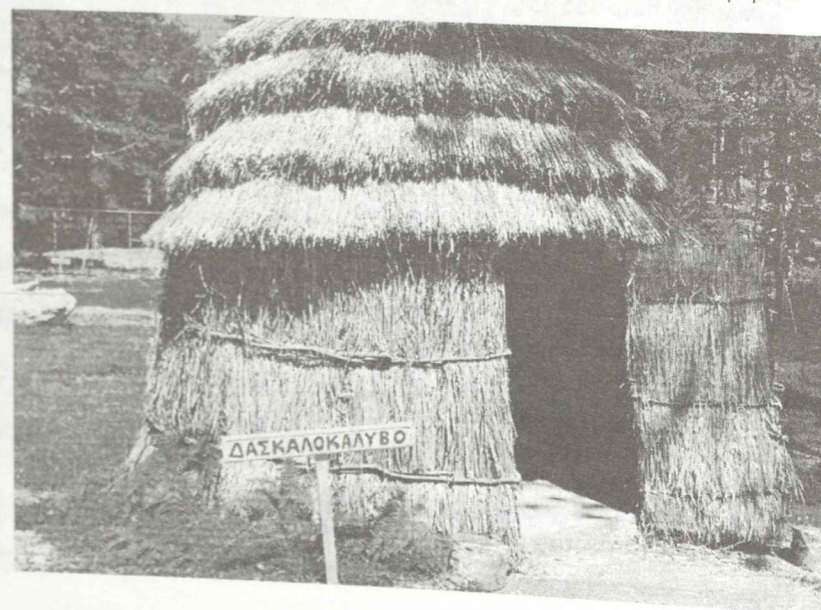
την «ψυχή» των βουνών».

Οι Σαρακατσανόι αστικοποιήθηκαν και άλλαξαν τρόπο ζωής.

Αφού αναφέρθηκε στις προσπάθειες που γίνονται για τη διατήρηση της συλλογικής μνήμης και του πολιτισμού των Σαρακατσανών, ο Ευριπίδης Μακρής έκλεισε την ομιλία του, τονίζοντας ότι «αυτούς τους παράξενους και ξεχωριστούς Έλληνες νομάδες ήταν δύσκολο να τους γνωρίσει κανείς, όπως τους γνώρισε ένας ξένος επιστήμονας που έμεινε μαζί τους μόνο για λίγους μήνες».

Το Συμπόσιο είχε μεγάλη επιτυχία και κατέδειξε πως ένα επιστημονικό έργο μπορεί να φέρει κοντά δυο λαούς με διαφορετικό τρόπο ζωής. Οι Δανοί, που ζουν σε μια χώρα επίπεδη, χωρίς βουνά, ενδιαφέρονται για τον πολιτισμό μιας κοινότητας ορεισίων κτηνοτρόφων! Πάντως, η αλήθεια είναι ότι κι εμάς μας εξέπληξε η ευγένεια η διαχυτικότητα και η γεναιοδωρία του βό-

ρειου αυτού λαού, σε πείσμα όσων φοβούνται την Ευρώπη και θέλουν να βλέπουν μόνο τις σκοτεινές πλευρές της. Ο Κάρστεν Χέγκ γοητεύτηκε, και κατάφερε να γοητεύσει και τους συμπατριώτες του, από δυο κομμάτια του Ελληνισμού που θα θεωρούσε κανείς «δύσκολα», «εσωστρεφή», «απομονωμένα», δηλαδή τους Σαρακατσανούς και τους Αγιορείτες μοναχούς. Ίσως τον γοητεύσε η ασκητική ζωή τους και η διάθεσή να «κρύβουν» τις αξίες τους, για να τις περισώσουν από την «εύκολη ζωή». Το έργο του είναι σημαντικό για μας, γιατί φώτισε στοιχεία του παρελθόντος που είχαμε σπρωχθεί στο συλλογικό υποσυνείδητο, στοιχεία που είχαμε αποκηρύξει στο όνομα της κοινωνικής μας ανέλιξης. Το έργο του Χέγκ συμβάλλει στην υπέρβαση κάποιων αρρωστημένων συμπλεγμάτων κατωτερότητας ή ανωτερότητας, που στέκονται εμπόδια στο δρόμο μας προς την αυτογνωσία.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ -

«ΕΝΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΒΟΥΝΟ» είναι ο τίτλος της φωτογραφικής έκθεσης με αναφορά στο Ζαγόρι, δύο νέων παιδιών από την Γαλλία της **Marie Diemert** και του **Mathieu Barre-teu**, με την οποία άνοιξε η αυλαία των καλοκαιρινών εκδηλώσεων στα Κάτω Πεδινά (Σουδενά).

Αυτός θα είναι και ο γενικός τίτλος των καλοκαιρινών δραστηριοτήτων που ξεκίνησαν ήδη από την **Παρασκευή 20/7** και θα διαρκέσουν έως την **Τρίτη 21/8**.

Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων περιλαμβάνονται:

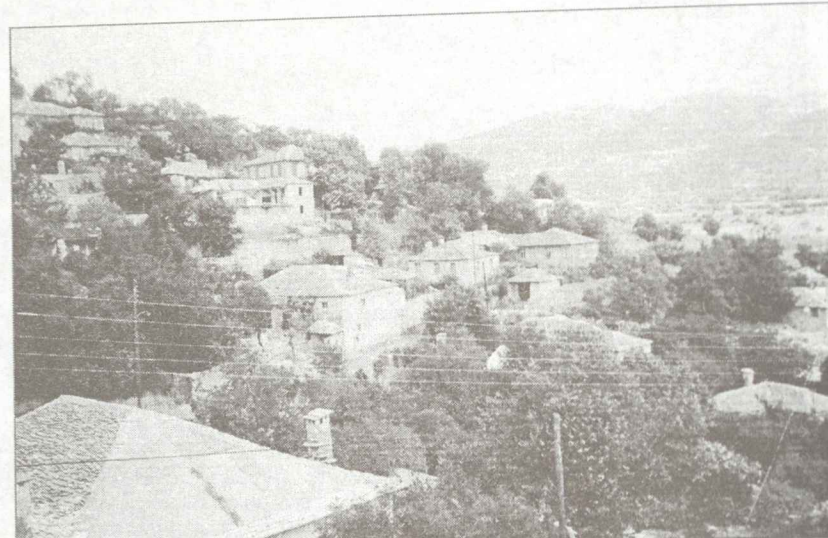
- τέσσερις καλλιτεχνικές εκθέσεις οι οποίες θα φιλοξενηθούν στον χώρο του Παλαιού Παρθενωαγείου
- Η φιλοξενία δύο προγραμματιζόμενων εθελοντισμού σε συνεργασία με δύο περιβαλλοντικές οργανώσεις, τον «**ΑΡΚΤΟΥΡΟ**» και το «**WWF-ΕΛΛΑΣ**».
- Το καθιερωμένο, πλέον, «Τριήμερο Θερινού Κινηματογράφου».

Αναλυτικά το πρόγραμμα είναι:

1. Καλλιτεχνικές εκθέσεις

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ Μ.Ε. ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΤΩ ΣΟΥΔΕΝΩΝ

- Από **Παρασκευή 20/7** έως **Σάββατο 4/8**: Έκθεση ασπρόμαυρης φωτογραφίας με τίτλο

Ο Πέρα μαχαλός ή Προσήλιος στα Κάτω Σουδενά (15.7.01 - Φωτό Κ.Δ.Χ.)

«Ζαγόρι-Ένα καλοκαίρι πίσω από το Βουνό» της **Marie Diemert** και του **Mathieu Barre-teu**.

- Από **Δευτέρα 6/8** έως **Κυριακή 19/8**: Δύο παράλληλες εκθέσεις, μία έκθεση Ξυλογλυπτικής του Θωμά Μπαλτά και μία έκθεση Κεραμικής του Στέλι-

ου Τσιαλίκη. Κοινό γνώρισμα των δύο καλλιτεχνών είναι ότι ζουν μόνιμα και δημιουργούν, στο Ζαγόρι. Μαζί τους

- Από **Δευτέρα 20/8** έως **Παρασκευή 31/8**: έκθεση Ζωγραφικής της Κας Νέλλης Αργύρη, η οποία κατάγεται από το Δίκωφο.

1. Προγράμματα εθελοντισμού:

Ο Σύλλογος με αφορμή την ανακήρυξη του 2001 ως παγκόσμιο έτος εθελοντισμού, συμμετέχει στον εορτασμό με δύο προγράμματα φιλοξενίας.

(Περισσότερες πληροφορίες στον αναλυτικό δελτίο τύπου)

2. Τριήμερο Θερινού Κινηματογράφου.

Για Τρίτη συνεχής χρονιά ο Σύλλογος διοργανώνει το καθιερωμένο πλέον τριήμερο Θερινού Κινηματογράφου. Φέτος θα προβληθούν τρεις ταινίες μεγάλου μήκους καθώς και θα γίνει

τριμηνιακή προβολή της μικρού μήκους ταινίας «Ο Βετεράνος» του Πανωσουδενιώτη σκηνοθέτη Βασίλη Δούβλη.

Το Πρόγραμμα προβολών είναι:

- **Σάββατο 18/8** «Η Εαρινή Σύνδεση των Αγροφυλάκων» του **Δήμου Αδελειώδη**
- **Κυριακή 19/8** «Ο Βετεράνος» του **Βασίλη Δούβλη** και «**Peppermint**» του **Κώστα Κάπακα** (1999)
- **Δευτέρα 20/8** «**America America**» του **Ελίας Καζάν**.

Διόρθωση -Διευκρίνιση

1. Έγραψα ένα ζεστό, φιλικό κι αρκετά κοπιαστικό οδηγό για την εκδρομή μας στην Εύβοια στα τέλη του περασμένου Μαΐου (25,26,27) προσθέτοντας, χάριν των αναγνωστών και των συνταξιδιωτών και αρκετά πληροφορικά στοιχεία. Στο πνεύμα αυτό και χωρίς καμιά πρόθεση παρέλ-ψα τον ακριβή τίτλο της κ. Αμαλίας Βλαχοπούλου-Οικονομίου (επίκουρος καθηγήτρια του Αρχαιολογικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων). Γι αυτό και η σημερινή διόρθωση.

2. Σε παρατήρηση του προέδρου του Συνδέσμου Ζαγορισίων κ. Πολ. Καρρά, ότι γράψαμε πολλά —ιδιαίτερα εγώ— και αφιερώσαμε πέντε σελίδες του περιοδικού για μια ξενιτιά, ενώ το περιοδικό είναι «το ΖΑΓΟΡΙ μας», ιδιαίτερα τόνισε το μας, ήθελα να διευκρινίσω, ότι δεν είναι κακό οι Ζαγορισίοι, οι απλοί άνθρωποι, στους οποίους εγώ κυρίως απευθύνομαι, να ξέρουν ή να μάθουν και κάτι για την «άλλη Ελλάδα μας».

9.7.01

Κ.Δ.Χ.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ. Ο Σύλλογος Κάτω Πεδινών αισθάνεται την ανάγκη να ευχαριστήσει την συγχωριανή μας Κα Φρόσω Λάππα - Μποσογιάννη για την ανακαίνιση της πλατείας του χωριού η οποία έγινε ως δωρεά της οικογένειάς της και των φίλων της, εις μνήμην της μητέρας της Λίτσας Λάππα.

Όταν η θλίψη για τον χαμό ενός αγαπημένου προσώπου, γίνεται δημιουργική προσφορά, η αξία της προσφοράς αυτής είναι ανεκτίμητη.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Εκδρομή του Συλλόγου Ζαγορισίων Ν. Λάρισας «ΟΙ ΡΙΖΑΡΗΔΕΣ» στα Ζαγοροχώρια σε διήμερο 23 και 24 Ιουνίου 2001

Σύμφωνα με το πρόγραμμα το πρωί του Σαββάτου ξεκίνησε το πούλμαν από τη Λάρισα με 50 εκδρομείς. Το μεσημέρι βρεθήκαμε στην τοποθεσία βρύσης του Πασιά των Ασπραγγέλων, όπου γευματίσαμε στο εστιατόριο Πλάτανος. Αναφορίσαμε το Ροντοβάνι και στη διαδρομή ατενίσαμε το Άγαλμα της Ζαγορισίας γυναίκας του πολέμου 1940, ενώ η Ελάτη ήταν το πρώτο Ζαγοροχώρι της επισκέψεώς μας, αφήνοντας του Ασπραγγέλου που τέτοιον καιρό Ιούλιος του 1943 κάηκε από τους Γερμανούς, αφού προηγήθηκε η σύγκρουση των αντιστασιακών δυνάμεων της περιοχής με αυτούς όπως ακριβώς την περιγράφει στο τεύχος του Ιουνίου στο περιοδικό μας, το Ζαγόρι μας.

Ο κ. Ντίνος Καραγιάννης και αφού είχα συμμετοχή και υπήρξε ο αντικαταστάτης του φονευθέντος στη μάχη ανθυπολοχαγού «Κρητικού» Γεωργίου Καψάλη, στρατιωτικού της υποδειγματικής επονιτικής ομάδας του Γενικού Στρατηγείου του ΕΛΑΣ.

Μισοκαμμένη και η Ελάτη και αγκαλιασμένη ολόγυρα από την πλούσια βλάστηση ατενίζει σαν από εξώστη όλη την περιοχή που απλώνονται τα άλλα χωριά. Αξιοσημείωση της παρουσία του Γιώργου Αντωνιάδη και της αδελφής του που οι πατρικές οικογενειακές τους ρίζες κρατάνε από την Ελάτη. Πρόκειται για τον άνθρωπο των αρτοκαλλιτεχνημάτων που γράψαμε στο τεύχος του Ιουνίου.

Το Φαράγγι του Βίκου από τη θέση «Οξυά» αποθαύμασαν όλοι. Το γνωστό Μονοδένδρι πατρίδα των Ριζάρηδων ήταν το χωριό που σταθήκαμε επιστρέφοντας από το Βίκο και στην πρώτη ματιά μερικοί το είπαν «Κολωνάκι» τέτοια υπήρξε η πρώτη τους αυθόρμητη εντύπωση. Η γειτονική του Βίτσα υπήρξε η αμέσως επόμενη επίσκεψη όπου στην πλατεία της με τον αιωνόβιο πλάτανο ξεκουράστηκαν όσοι ήρθαν ενώ δεν παραλείψαμε και την επίσκεψη της Βρυζοπούλειας Σχολής.

Τελικός προορισμός της πρώτης ημέρας ήταν η Αρίστη όπου έγινε και η διανυκτέρευση στο ξενοδοχείο «Ταξιάρχης» και στον ξενώνα του Νίκου Μπέλλου, στο μεσοχώρι. Στο Παπίγκο ήταν αδύνατη η επίσκεψη, γιατί για τα μεγάλα λεωφορεία υπάρχει το γνωστό εμπόδιο στο Μπελεϊκό και Μανκετάκι και δεν ξέρω αν υπάρχει βούληση θεραπείας. Μερικοί πεζοπορώντας επισκέφθηκαν τον ποταμό Βοϊδομάτη.

Κυριακή πρωί φθάσαμε στο Πολεμικό Μουσείο Καλπακίου και έγινε πολύ καλή ξενάγηση από τους 2 στρατιώτες.

Τα Άνω Πεδινά και το Μοναστήρι της Ευαγγελίστριας όπου διακονούν μερικές καλόγριες ήταν ο επόμενος σταθμός επισκέψεώς μας καθώς και στη συνέχεια το χωριό Κουκούλι-Πνευματικό Κέντρο Κώστας Λακρίδης και το γειτονικό Κήποι με το αξιόλογο λαογραφικό μουσείο του Αγάππου Τάλη που επιχορηγείται για κτηριακή επέκταση και υποδοχή των πολλών εκθεμάτων. Τελικός μας σταθμός επισκέψεως τα Κέρνα Ομοιώματα του Παύλου Βρέλλη για όσους ήθε-

λαν ενώ μετά από φαγητό και ξεκούραση στο «Μώλο» των Ιωαννίνων επιστρέψαμε αφού εμείναμε και στο Μέτσοβο για 45 λεπτά. Τελικά φθάσαμε στη Λάρισα συναποκομίζοντας οριστε εντυπώσεις για τα πανέμορφα χωριά του Ζαγοριού. Από το σύλλογο συμμετείχαν ο Γιάννης Ζώης, ο Γιάννης Κισσός, η Σταματία Κοντονάσιου και από το προηγούμενο συμβούλιο Σεβαστής Ζαρίδης.

Αυτά από τον Γιάννη Ζώη για ενημέρωση.

ΑΡΙΣΤΗ

ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗ ΛΕΥΚΑΔΑ

Σα χτες, ακόμα, ήταν που έγγραφα για την περσινή εκδρομή (Φύλ. 266/6.2000) του Δημ. μας Σχολείου στην περιοχή Θεσπρωτίας-Πρέβεζας. Υπογράμμιζα, στο τέλος του κειμένου, πως θα ήταν δύσκολο να μη δηλώσουμε «συμμετοχή στην εκδρομή της επόμενης χρονιάς», αφού εκείνη η εκδρομή ήταν τόσο πετυχημένη και ευχάριστη. Κι αυτό έγινε φέτος στις 11/6/2001.

Αυτός ο χρόνος, λές κι είναι γάργαρο νεράκι του Βοϊδομάτη μας, που ασταμάτητα κυλάει στην κοίτη του στο αιώσιο ταξίδι του για το πέλαγο. Σα χτες, λοιπόν, κι όμως πρέπει να γράψω για το σήμερα...

Αυτό το σήμερα, ήταν το πρωινό της 11ης Ιουνίου, όταν το εκδρομικό πούλμαν, προθερμαιναι τη μηχανή του, πλάι στο ξωκλήσι του Αϊ-Ταξιάρχη. Γνώριμο το πούλμαν, αναγνώριζε γνώριμα πρόσωπα που όλο και εμφανίζονταν από τις παρόδους, για να γεμίσουν το «σαλόνι» του, που αντηχούσε από ξεφωνητά και γέλια.

Ο Αντρέας και η Ιωάννα μαζί με τη δασκάλα τους Κα Σοφία Σπυρίδωνος, εκπροσωπούσαν το μαθητόκοσμο του σχολείου, δυο-τρεις μέρες προτού λήξει και τυπικά η φετινή σχολική χρονιά. Ας είναι αγαθή η μνήμη για τον ευγενή εκείνο άνθρωπο που άφησε το κληροδότημά του για τέτοιες εκδηλώσεις. Κατά τα άλλα, πενήντα εκδρομείς, μείον τρεις του σχολείου, από Αρίστη, Βίκο, Αγ. Μηνά και Μεσοβούνι, άνθρωποι των ...ήντα και ...όντα (λέγε με ΚΑΠΗ) ξαναγινοτάνα μαθητοῦδα και ξεφεύγοντας από την ανιαρή καθημερινότητά τους, ξαναζούσαν τις μαθητικές τους αναμνήσεις. Η ατμόσφαιρα του πούλμαν, γεμάτη από φωνές, μουσική, τραγούδια κι ανέκδοτα βοηθούσαν σ' αυτό κι έκαμαν ζωντανό το προαύλιο του Σχολείου τους με τα κυνηγητά τους, τους καλόγερους, το κρυφτούλι και άλλα.

Το πούλμαν όμως του «σήμερα» ρολάροντας έφτασε στα Γιάννινα, συμπλήρωσε τα κενά του και ακολουθώντας γνώριμες ρότες πήρε την κατηφόρα για Πρέβεζα. Το πορθείο μας περίμενε για το Άκτιο, κι από κει γραμμή για Λευκάδα, ο πρώτος ορισμός μας.

Για μας τους ορεσίβειους το αντίκρισμα της θάλασσας με το γαλάζιο της χρώμα, τα κυματάκια της, τα πλεούμενά της κι ακόμα οι όμορφες

ακτές και τα λιμανάκια τους, είναι πάντα μια εντυπωσιακή και ευχάριστη εμπειρία. Κι' αυτή η συναίσθηση, ήταν όλη η περιπλάνησή μας στο χώρο της Λευκάδας, ένα από τα πανέμορφα νησιά του Ιονίου. Εντυπωσιακή η πόλη (η χώρα), εμφανής ο τουριστικός της χαρακτήρας, πολύχρωμη και μιχλιμυδιάτη η αγορά της, κι ακόμα πλούσια η ιστορία της, τα μνημεία της, ο πνευματικός και ηθογραφικός πολιτισμός της. Η θάλασσα, φυσικά, μαγνήτης. Έτσι, η Νικιάνα μας υποδέχτηκε για πολλές ώρες χαρίζοντάς μας θαλάσσιο μπάνιο, φαγητό, αναψυχή. Και ο καφές; Φυσικά στην παραλία του Νυδριού, φανταστική με τις τουριστικές της καφετέριες, τα μπαρ και τα εστιατόρια, τα αραδιασμένα στο λιμανάκι του ντόπια και ξένα κοτεράκια κι αντίκρυς της Μαδουρής, το νησάκι του Βαλαωρίτη, και του Σκορπιού, πιο πέρα, που μας θύμιζε Ωνάση.

Το κλου της εκδρομής ήταν, σίγουρα, η επίσκεψη της «Φανερωμένης». Το μοναστήρι, με την περίοπτη θέση του, απ' όπου εκτείνεται στα μάτια του κάθε επισκέπτη απέραντος ορίζοντας από την πόλη της Λευκάδας, τον κάμπο της, τις ακρογιαλιές της, τη λιμνοθάλασσά της, το Ιόνιο, την Ακαρνανική ακτή μέχρι Πρέβεζα. Η επίσκεψή μας αυτή, πέρα από το προσκύνημά μας στην «Παναγία τη Φανερωμένη» —που για τη Λευκάδα θεωρείται Προστάτιδα και είναι «σημείο αναφοράς» για κάθε Λευκαδίτη— αποτέλεσε και ένα ΣΥΝ στην εκδρομή μας.

Η επιστροφή είναι η «Αυλαία» κάθε εκδρομής. Γυρίσαμε, σίγουρα, ευχαριστημένοι κι εντυπωσιασμένοι από την εκδρομή μας αυτή. Και το χειρότερο; Δεν μπορούμε να ξαναγράψουμε πως θα δηλώσουμε συμμετοχή στην εκδρομή του 2002. Η Ιωάννα πήρε απολυτήριο, κι έμεινε ο Αντρέας «έρημος, αμίλητος και μόνος». Να ελπίζουμε πως θα λειτούργησει το σχολείο μας, στη νέα σχολική χρονιά μόνο με τον Αντρέα; Γιολύ φανταστικό αυτό! Έτσι, χάνουμε και τη δασκάλα την Κα Σοφία, που ήταν μια παρουσία στην Αρίστη. Το μόνο που απομένει, είναι να την ευχαριστήσουμε για την ευκαιρία της εκδρομής που μας πρόσφερε και φέτος και για την ολη φροντίδα της γι' αυτή.

Στ. Συκιώτης

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ο ΙΟΥΛΙΟΣ ΜΗΝΑΣ ΜΝΗΜΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΒΡΑ

Ο Ιούλιος είναι ο μήνας του ολακαυτώματος του χωριού μας από τα Γερμανικά στρατεύματα κατοχής (15 Ιουλίου 1943 το χωριό μας κήκε ολοσχερώς).

Ο Ιούλιος είναι ο μήνας που στο χωριό μας έγινε η Μάχη των ΕΠΟΝ εναντίον των Γερμανών (13 Ιουλίου 1943).

Ο Ιούλιος είναι ο μήνας που ο δικός μας Φ. Τζιόβας τουφεκίστηκε ανεπιτυχώς από γερμανό στρατιώτη της Μεραρχίας εντελβαίς στον Λόφο της Αγίας Παρασκευής 12 Ιουλίου 1943.

Ο Ιούλιος είναι πάλι ο μήνας που στο χωριό μας την Δοβρά εορτή της Αγίας Μαρίας ο Δ.Σ. κατέλαβε το ύψωμα της Αγίας Παρασκευής και του Καρακαϊδονιού από τα Κ Σ τους τότε (Γηροσφοφύλιδες).

Δικαίως και Μπράβο στο νεοκλεγέντα πρόεδρο του Πολιτιστικού Συλλόγου του χωριού μας, που μας πήγε στα χαλάσματα του Αγίου Νικολάου και ετελέσαμε επιμνημόσυνο δέηση για τους αδικαζόμενους Δοβριανίτες (μετά από 58 χρόνια).

Εκεί μαζευτήκαμε προχτές Κυριακή 15 Ιουλίου 2001 αρκετοί Δοβριανίτες περίπου 100. 20 από τους εκατό είχαμε ζήσει τα γεγονότα.

Τότε παλιά νέοι σήμερα με αρκετά χρόνια στην πλάτη μας. Όλοι μας δακρίσαμε.

Μετά την δέηση στο δροσερό και πανέμορφο μεσοχώρι μας, ύπιαμε τον καφέ μας.

Ο Φ.Τ. κατασυγκινημένος, δεν μας άφησε να πληρώσουμε και μας διηγήθηκε με λεπτομέρεια την τότε περιπέτειά του!

Συγχαρητήρια στα Δοβριανόπουλα για την εκδήλωση. Κρίμα στους απόντες χωριανούς μας.

Οι Υπεύθυνοι Ζαγορίσιοι κάτι πρέπει να κάνουν για να διασωθή η σκαλιστή είσοδος της καμένης εκκλησίας μας του μνημείου ολακαυτώματος.

Άλλωστε αυτό επιτρέπει η απόφαση 990/80 του εφετείου Αθηνών.

Συντήρηση και αξιοποίηση πολιτιστικών μνημείων Ζαγορίου.

Ως αναφορά την ομιλία του εκλεκτού και αξιολόγου καθηγητού Β.Δ. τον Αύγουστο το 2000 στο Τσεπέλοβο.

Στο σημείο που ομιλεί ότι οι αναστελλόμενες εκκλησίες να ξαναπέσουν αν δεν υπάρχουν άνθρωποι στα χωριά να τις λειτουργήσουν.

Στην Δοβρά υπάρχουν και θα υπάρχουν.

Ιούλιος 2001

Μιχ. Γ. Κομπ.

ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΠΛΑΚΙΔΑ

Επιτέλους θα σωθεί το αρχοντικό Πλακίδα.

Εγκρίθηκε πίστωση ύψους 125 εκατομ. δραχμών.

Περισσότερα στο επόμενο τεύχος του περιοδικού μας.

Από την Αδελφότητα

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΤΟ ΠΑΠΙΓΚΟ

Γεώργιος Παπακώστας

Μεγάλο Πάπιγκο

Ζαγορίου Ιωαννίνων

Τηλ.: (0653) 41.121 -

41.375

Fax: (0653) 41.121

Τηλ.: (0651) 61.203

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΑΛΛΑΓΗ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑΣ ΕΞΑΓΓΕΛΘΕΝΤΟΣ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ ΤΩΝ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ ΦΙΛΙΠΠΑ ΚΑΙ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥΣ

Λόγω εκτάκτου κωλύματος του καθηγητή του Προέδρου του ομώνυμου Ιδρύματος κ. Μουτσόπουλου, το εξαγγελθέν μνημόσυνο των ευεργετών του χωριού μας Φίλιππα και Αρτέμιδας Εμμανουήλ, αναβάλλεται και θα πραγματοποιηθεί την Κυριακή 23 Σεπτεμβρίου 2001 και ώρα 10:00 στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου Ελαφοτόπου.

Το επίσης εξαγγελθέν μνημόσυνο για την Κυριακή 05 Αυγούστου 2001 και ώρα 10:00 στην αυτή εκκλησία, του συγχωριανού μας Λάζαρου Γιαβρόγλου και των γονέων του Ευσταθίου Γιαβρόγλου και Ναυσικάς Τότσκα, αδελφού και γονέων αντίστοιχα του ευεργέτη του χωριού μας Καθηγητή της Ιατρικής Κων/νου Γιαβρόγλου, θα πραγματοποιηθεί κανονικά.

Με το πέρας των μνημοσύνων θα γίνουν και τα επίσημα εγκαίνια των έργων, που οι ευεργέτες του χωριού μας χρηματοδότησαν κατά καιρούς.

Το Δ.Σ. ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΠΟΔΗΜΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου,

Στο ΕΝΙΑΙΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΤΗΣ ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ ΣΧΟΛΗΣ, διδάσκονται τα μαθήματα του Ενιαίου Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης που ορίζονται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Επίσης οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν:

1. Μαθήματα Πληροφορικής
2. Μαθήματα Αγιογραφίας
3. Μαθήματα Βυζαντινής Μουσικής
- 4 και προγράμματα άθλησης και ψυχαγωγίας

Οι μαθητές είναι υπότροφοι. Δεν πληρώνουν δίδακτρα.

Στους μαθητές παρέχεται ΔΩΡΕΑΝ: Διαμονή, διατροφή, ενδυμασία, ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη

* * *

Στη Δ' μεταλυκειακή τάξη παρέχεται ειδικό αναλυτικό πρόγραμμα μαθημάτων για όσους επιθυμούν να ιερωθούν.

Γονείς,

Τα παιδιά σας στη Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή θα ζήσουν σ' ένα θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον στα Διδασκείρια Χαλανδρίου, θα καλλιεργήσουν τις ψυχοπνευματικές τους δυνάμεις και θα σμιλεύσουν το χαρακτήρα τους.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:

Βασ. Σοφίας 24-Αθήνα 106 76
Τηλ. 7219502, 685166, 6814048
e-mail: info@rizarios.gr

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΤΗΣ ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ ΣΧΟΛΗΣ

Η Ριζάρειος Εκκλησιαστική Σχολή προκηρύσσει διαγωνισμό εισαγωγής κατά το σχολ. έτος 2001-2002 στην Α' τάξη του Ενιαίου Εκκλησιαστικού Λυκείου, 35 μαθητών ως υποτρόφων της Ριζαρείου περιουσίας, σύμφωνα με το άρθρο 39 του Οργανισμού της Σχολής (Π.Δ. 26/9 - 7/10/31).

Οι υπότροφοι αυτοί θα φοιτήσουν ως μαθητές στο Λύκειο της Σχολής. Η υποτροφία είναι για ένα έτος, ανανεώνεται δε βάσει της πρόδοις και της διαγωγής του υποτρόφου.

Οι μαθητές που πληρούν τις παρακάτω απαραίτητες προϋποθέσεις, δύναται, αν το επιθυμούν, να μη διαμένουν στο Οικοτροφείο της Σχολής, αλλά θα είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθούν κανονικά το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Σχολής και τις εκδηλώσεις της.

Οι προϋποθέσεις αυτές είναι:

1) Οι γονείς τους να διαμένουν στην Αθήνα.

2) Οι γονείς τους να δηλώσουν ότι θέλουν τα παιδιά τους να μη δια-

μένουν στο Οικοτροφείο της Σχολής και ότι αναλαμβάνουν με δική τους ευθύνη και μέριμνα τη μετακίνησή τους προς και από τη Σχολή.

Ο διαγωνισμός θα διενεργηθεί στη Σχολή στις 4,5 και 6 Σεπτεμβρίου 2001.

Δεν γίνονται δεκτοί στο διαγωνισμό όσοι έχουν ηλικία άνω των 20 ετών.

Δεκτοί στο διαγωνισμό γίνονται: α) οι κάτοχοι Απολυτηρίου τριταξίου Γυμνασίου β) οι κάτοχοι Απολυτηρίου Εκκλησιαστικού Γυμνασίου.

Για τη συμμετοχή υποψηφίου στο διαγωνισμό αυτό απαιτείται να υποβάλει στη Διεύθυνση της Σχολής (οδός Ριζαρείου 1 Χαλάνδρι, Τ.Κ. 152 33), μέχρι την 3η Σεπτεμβρίου 2001, τα κάτωθι δικαιολογητικά:

α) Αίτηση του γονέως ή κηδεμόνος αυτού

β) Απολυτήριο Γυμνασίου κλπ (πρωτότυπο)

γ) Πιστοποιητικό γεννήσεως από τον Δήμο ή την Κοινότητα του μαθητή.

δ) Πιστοποιητικό περί της υγείας

και αρτιμέλειας του (ακτινογραφία θώρακος, οφθαλμολογική εξέταση), τα οποία θα λάβει από το Νοσοκομείο ή από Υγειονομικό Σταθμό της περιοχής.

ε) Πιστοποιητικό του οικείου Εφημερίου περί της χρηστοήθειας και του ιερατικού ζήλου του, επικυρωμένο από τον Μητροπολίτη της περιοχής που ανήκει.

στ) Συστατική επιστολή από τον Πνευματικό - Εξομολόγο του.

Τα εξεταζόμενα μαθήματα είναι: 1) Θρησκευτικά και 2) Έκθεση. Η εξέταση θα είναι γραπτή και θα αναφέρεται στην ύλη που διδάχθηκε στην Γ' τάξη των Σχολείων που αναφέραμε παραπάνω, του σχολικού έτους που έληξε.

Στην εξέταση των Θρησκευτικών οι υποψήφιοι είναι υποχρεωμένοι να απαντήσουν σε τέσσερις (4) από τις εξ (6) ερωτήσεις που θα δοθούν με τις οποίες ελέγχεται η θρησκευτική μόρφωση και η ικανότητα της κρίσεως του υποψηφίου.

Στην εξέταση της Εκθέσεως οι υποψήφιοι πρέπει να αναπτύξουν το

θέμα που επιλέγεται, σύμφωνα με όσα ορίζονται από το αναλυτικό πρόγραμμα της Γ' τάξεως των ως άνω σχολείων. Με την εξέταση αυτή ελέγχεται η γλωσσική κατάρτιση, η εκφραστική ικανότητα και δεξιότητα στη σύνθεση και ανάλυση των νοημάτων και γενικά η πνευματική συγκρότηση του υποψηφίου.

Μετά τη γραπτή εξέταση οι υποψήφιοι καλούνται σε συνέντευξη ενώπιον Τριμελούς Επιτροπής, αποτελούμενης από τον Σχολάρχη και δύο Καθηγητές της Σχολής.

Μετά την έναρξη του διαγωνισμού, ουδέναι αίτηση συμμετοχής σ' αυτόν γίνεται δεκτή.

Στους υποτρόφους παρέχεται από τη Σχολή δωρεάν εκπαίδευση, τροφή οίκηση, ενδυμασία, υπόδηση, τα διδακτικά βιβλία, η γραφική ύλη, ενισχυτική διδασκαλία, ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη.

Αθήνα 5 Ιουνίου 2001

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΙΔΡΥΜΑ ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ ΕΚΚΛ. ΣΧΟΛΗΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΣΟΔΩΝ-ΕΞΟΔΩΝ 2000

ΕΣΟΔΑ		
ΚΕΦ 1	Ενοίκια Ακινήτων	807.343.991
ΚΕΦ 2	Εσοδα από Καταθέσεις	7.488.314
ΚΕΦ 3	Εσοδα από Μερίσματα Μετοχών	11.587.570
ΚΕΦ 4	Εσοδα από Ι. Ναύ. Αγ. Γεωργίου Αθηνών	6.578.550
ΚΕΦ 5	Εσοδα από Εισφορές	—
ΚΕΦ 6	Εσοδα Διάφορα	4.425.593
ΚΕΦ 7	Εσοδα από Κληροδοτήματα στα Έξοδα Σχολής	9.150.038
ΚΕΦ 8	Εσοδα από Δραστηριότητες στο Ζαγόρι	64.420.844
	8.01 Πωλήσεις Χειροτεχνημάτων	22.155.403
	8.02 Πωλήσεις Βιβλίων Πν. Κεν. «Κ. Λαζαρίδης»	282.321
	8.04 Πώληση Βιβλίου «ΙΩΑΝΝΙΝΑ»	1.023.120
	8.05 Χρηματοδότηση INTERREG II	15.000.000
	8.08 Επιχορηγήσεις Υπουργείου Εθν. Οικονομίας	24.000.000
ΚΕΦ 9	Εσοδα Διδ/ρίων Χαλανδρίου	65.644.855
	9.02 Εσοδα-Δωρεές	1.117.500
	9.03 Εσοδα Δωρεές εισπράξεις Ι. Ναού	3.027.355
	9.04 Εσοδα κ/τος Δ. Στίνη	13.000.000
	9.05 Εσοδα Δωρεάς Τ. Μαρτσόπουλου	3.500.000
	9.06 Επιχορήγηση ΥΠΕΘΟ για αποκατάσταση ζημιών από σεισμό	45.000.000
ΚΕΦ 10	Εσοδα Μαθητών από Κληροδοτήματα	—
	10.02 Κληροδοτήμα Π. Στεφανίτση	30.000.000
ΚΕΦ 11	Λοιπά Έσοδα	—
	11.01 Εσοδα Εγγυήσεων	—
	11.03 Εκποίηση Μετοχών	—
ΚΕΦ 12	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΣΧΟΛΗΣ	—
ΚΕΦ 13	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	977.639.755
	ΖΗΜΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ (ΕΛΛΕΙΜΜΑ) 2000	64.705.407
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	1.042.345.162

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΕΤΡΟΣ ΓΕΜΤΟΣ - ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΙΡΗΣ - ΚΩΝ. Δ. ΦΑΦΑΛΙΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΚΩΝ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ

Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ
ΣΤΑΜ. ΜΩΡΑΤΗΣ

ΕΞΟΔΑ		
ΚΕΦ 1	ΕΞΟΔΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	123.471.780
	10.100 Δαπάνες Συμβούλων	6.763.893
	10.200 Μισθοδοσία Υπαλλ. Δ/σεως	82.132.403
	10.300 Λειτουργικές Δαπάνες	18.975.950
	10.400 Δαπάνες Ι. Ναού	15.599.534
ΚΕΦ 2	ΕΞΟΔΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ	65.994.793
ΚΕΦ 3	ΦΟΡΟΙ - ΤΕΛΗ κλπ	199.342.707
ΚΕΦ 4	ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΧΟΛΗΣ	352.687.417
	40.100 Μισθοί Καθηγητών	74.558.821
	40.200 » Προσωπικού	167.577.615
	40.300 Έξοδα Μαθητών	50.298.157
	40.400 Λειτουργικά Έξοδα Διδ/ρίων	55.725.353
	40.500 Δαπάνες Βιβλιοθήκης	2.060.000
	40.600 » Αποφοίτων	1.258.396
	40.700 » Εξοδα Ακαδημίας	—
	40.800 » Ι.Ν. Διδ/ρίων	1.209.075
ΚΕΦ 5	ΔΑΠΑΝΕΣ ΡΕΣ ΕΙΣ ΖΑΓΟΡΙ	—
	50.101 Ριζάρειο Οικοτροφείο Μον/ρίου	67.458.726
	50.102 Ριζάρειος Χειρ/νική Σχολή Μον/ρίου	126.748.882
	50.103 Λαμπροάδειος Βιοτ/κή Σχολή	—
	Α. Πεδινών Ζαγορίου	18.000.000
	50.104 Γυμνάσιο-Λύκειο Τσεπέλοβου (επίδοτ.)	2.429.416
	50.106 Κοινότητες Ζαγορίου	15.593.574
	50.107 Πνευμ. Κέντρο Κ. Λαζαρίδης	5.089.295
	50.108 Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου	374.373
	50.109 Ι. Ναός Μονοδενδρίου	3.356.000
	50.110 Εκπαίδευση Κτητόν ΡΧΣΜ	2.000.000
	50.111 Αναπαλ/ση Π. Κ. (Κ. Πανταζή) Μον/ρι	14.000.000
	50.112 Αρχοντ. Πανταζή Λειτουργία Κέντρου	6.000.000
	50.114 Διαμ. αυλείου χώρου ΡΧΣΜ-ΡΟΜ	17.382.440
	50.115 Υδρογ/κή έρευνα εις περιοχή Μον/ρίου	17.687.691
	50.116 Συμπλ. εργασίες εις καλ/ρίον Μον/ριου-Αγ. Παρασχ.	4.733.098
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ	1.042.345.162
	ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ 2000	—
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	1.042.345.162

— Τα συγχαρητήρια για καλή σταδιοδρομία από την ΙΛΕΖ και τη Σ.Ε. του περιοδικού μας.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

Στη μνήμη του Χρήστου Μακρυγιάννη προσέφεραν διάφορα χρηματικά ποσά για τη συντήρηση των ιερών ναών της Ενορίας Αγίου Αθανασίου Μονοδενδρίου, γενέτειρας του αποβιώσαντος, οι κάτωθι:

- Η σύζυγός του Κικίτσα και τα τέκνα του Φίλιππος και Ελένη Μακρυγιάννη.
 - Τα αδέρφια του Παύλος και Άννα Μακρυγιάννη.
 - Τα κουνιάδια του Χαρίλαος και Χρυσούλα Πετσέλη.
 - Η αναδεχτή του Παυλίνα Ρίζου.
 - Τα εξαδέλφια του Ηρακλής Θεοδώρου, Σάββας Θεοδώρου και Ιωάννης Θεοδώρου.
 - Η οικογένεια Βασιλικής Ρόκου.
 - Η Ιουλία Σπ. Κατσαδήμα.
 - Η οικογένεια Κωνσταντίνου Κατσαδήμα.
 - Η οικογένεια Νικολάου Καράμπα.
 - Η οικογένεια Βασιλείου Ζαρκάδα.
 - Η οικογένεια Γεωργίου Σταματοπούλου.
 - Η οικογένεια Αλεξάνδρου Εξάρχου.
 - Η οικογένεια Θρασύβουλου Φατούρου.
 - Ο Δήμαρχος Κεντρικού Ζαγορίου Γαβριήλ Παπαναστασίου.
 - Η οικογένεια Ξενοφώντα Βούρδα.
 - Η οικογένεια Σωτηρίου Χήρα.
 - Η Αμαλία και Κώστας Κοντοδήμας.
 - Η οικογένεια Κωνσταντίνου Βασ. Λαδιά.
- Αιωνία η μνήμη του.

**ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΔΗΜΟΥ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ
ΖΑΓΟΡΙΟΥ**

Τηλέφωνο Δήμαρχου:
0653/61233

Τηλέφωνα Διοικητικών Υπηρεσιών
Δημαρχείου:
0653/61333
0653/61243
FAX 0653/61233 - 61333

Γραφείο Προγρ/τος DIONI
"ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ"
τηλέφωνο 0653/61343

Ώρες Λειτουργίας
08.00 - 20.00

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ**

Μοναδική πηγή εσόδων για «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» αποτελούν οι ετήσιες συνδρομές και προσφορές των συμπατριωτών μας.

— Από αμέλεια ΑΣ ΜΗ ΤΟ ΞΕΧΝΟΥΜΕ για να συνεχίσουμε απρόσκοπτα την έκδοσή του.

Η ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ

**ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ
ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΜΑΣ**

- Ο κ. Στέφανος και η κ. Θέκλα Τζούφη στη μνήμη του κ. Χρυσοστόμου Δ. Δούβλη 10.000 δρχ.
- Ο κ. Στέφανος και η κ. Μαίρη Γαλανοπούλου στη μνήμη του κ. Χρυσοστόμου Δ. Δούβλη 10.000 δρχ.
- Ο κ. Νίκος και η κ. Πιπίτσα Μασσαλά στη μνήμη του κ. Χρυσοστόμου Δ. Δούβλη 10.000 δρχ.
- Η κ. Ανθή Πελλένη Παπαγεωργίου στη μνήμη του θείου της κ. Κώστα Πελλένη 10.000 δρχ.
- Ο κ. Κλέαρχος Πελλένης στη μνήμη του αδελφού του Κώστα συνταξιούχου δικηγόρου 10.000 δρχ.
- Η κ. Σακελλαρίου Χαρίκλεια στη μνήμη της κ. Γαλήνης Μ. Κουνάβου 10.000 δρχ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Όταν για οποιοδήποτε λόγο επιστρέφεται το περιοδικό με ταυτόχρονη αίτηση του συνδρομητή για διακοπή της αποστολής του, δεοντολογικά ο συνδρομητής θα πρέπει να εκπληρώνει τις οικονομικές υποχρεώσεις του μέχρι τη στιγμή της διακοπής.

Η Σ.Ε.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

12.000

Στεργίου Βασίλειος (4)

6.000

Βαζάκα Αλεξάνδρα (2)

Καπράντζιος Ιωάννης (2)

3.000

Βαρτζώκα Αγγελική

Καίσαρη Θεοδούλη

Κούρας Χάρης

Λαδιάς Γ. Νικόλαος

Μακρή Ευρίκλεια

Ματσόπουλος Κων/νος

Ματσούλη Αμαλία

Παπάζογλου Κων/νος

Πισίρης Νικόλαος

Σακελλαρίου Χαρίκλεια

Σιομπότης Γεώργιος

Τζιόμπος Κων/νος

Τσουμάνης Γεώργιος

Τσουμάνης Χρήστος

ΣΗΜ.: Οι μέσα σε παρένθεση αριθμοί, δηλώνουν τα έτη πληρωμής.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ

20.000

Εμμανουηλίδης Αχιλλέας

10.000

Βανδέρας Δημήτριος

Σάρρος Γεώργιος

Τσίλης Νικόλαος

6.000

Γκίγκα Αφροδίτη

5.000

Βακόλα Μελά Όλγα

Βανδέρα Αμαλία

Δεμάτης Λεωνίδας

Δερμάνης Γεώργιος

Θεοδοσίου Γ. Κων/νος

Μουδοπούλου Ευγενία

Σβώλου Ασπασία

Στέφος Βασίλειος

Τσίλης Απόστολος

Τσουμάνης Παναγιώτης

4.000

Καραλής Γεώργιος

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ
Ι.Λ.Ε.Ζ.**

Υπενθυμίζουμε στους αναγνώστες συνδρομητές, ότι μπορούν να στέλνουν τις επιταγές τους στα γραφεία μας ως εξής:

«Περιοδικό το Ζαγόρι μας»
Σίνα 4, Ιωάννινα - 45445 Ιωάννινα
Αλλάστε την τελευταία σελίδα του περιοδικού δημοσιεύονται στοιχεία της διαχείρισης.
Ευχαριστούμε.

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:

ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ

ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

**Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ
2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
3. ΖΑΡΙΔΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
4. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
5. ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΛΥ
6. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
7. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
8. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
9. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
10. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

★

Υπεύθυνος για το Νόμο:

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ

Πρόεδρος Ι.Λ.Ε.Ζ.

Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα, Τηλ. 30170

★

Υπεύθυνος Ύλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ
Αργυρινών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Τηλ. 27.105

★

Στο ρεπορτάζ:

Κ. Δ. Χριστοδούλου

★

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές,
εμβάσματα:

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και Μυροπολείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26.266
Ιωάννινα 45444.

Κατώτερη ετήσια
συνδρομή δρχ. 3.000
Για το εξωτερικό δρχ. 6.000
ή 20 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ
ΣΥΛΛΑΒΙΑΤΚΟΥΝΟΠΟΥΛΟΥ

★

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ
Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμινέρη)
Τηλ. 20.544 - 27.845
Ιωάννινα 454 44